27րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7374 25 ՅՈՒԼԻՍ 1910 ԿԻՐԱԿԻ 7 Août 1910 27me année N. 7374

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەکین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ
ՆՐԱ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Համարեա՛ օր չէ անցնում, որ երկրի ներքին գաւառներից, մանաւանդ ծայրագաւառներից հեռագիրը չհաղորդէ զանազան վրդովեցուցիչ հանգամանքներ այս ու այն ցեղի ու ազգի մասին։

Մտնելով երկիրը կառավարողների դրութեան մէջ, մենք զգում ենք այն տրամադրութիւնը, որի տակ իրօք կարող է ճնշուել Նոր-Զարթնող երկրի պատասխանատու մարմինը, ամէն կողմից —թէ ներքին և թէ արտաքին— իրան պաշարուած տեսնելով մեծ դժուարութիւններով։

Սակայն ընդունելով այն համաշխարհային ճշմարտութիւնը, թէ «կառավարել՝ նշանակում է նախատեսել», մեր գծած վերնագրի տակ տալու ենք մի շարք յօդուածներ, վստահ որ դրանով կարող կը լինենք օգնութեան հասնել կառավարելու գործում մեր պատասխանատու մարմիններին, գէթ նախատեսել տալով նրանց այն աղէտները, որոնցից կառուցւում է երկիր կառավարելու «մեծ իմաստութիւնը»։

Այս է պարտականութիւնը ամէն մի քաղաքացու, որը առանց ներքին մտքերի կապուած է երկրի շահերի հետ։

Մենք գլխաւորապէս մեր ուշքը դարձնելու ենք երեք կեդրոնական խնդիրների վրայ, այն է՝

Ա. Տիրող ազգութեան գաղափարը բազմացեղ պետութեան մէջ։

Բ. Ինքնորոշման խնդիրը։

Գ. Երկրի արդիւնագործութեան շահագործումը։

Տնտեսական և քաղաքական այս խնդիրների կանոնաւոր դասաւորման եւ կիրառման մէջն է կայանում «մեծ իմաստութիւնը» երկիր կառավարելու, որովհետեւ հէնց այս խնդիրներն են, որ կազմում են բազմացեղ ազգութիւններից կազմուած մի պետութեան, ներկայ դէպքում Տաճկաստանի կենսունակութեան երակը։

Նախքան մեր յօդուածի էականին հասնելը, տեսնենք ի՛նչպէս են տոգորուած մեր բազմացեղ ազգերը դէպի այն մեքենան, որը շարժում է մեր ներքին և արտաքին կեանքը։

Այդ մասին բարւոք ենք համարում մեր ընթերցողներին ներկայացնելու ռուսական Բաքու օրաթերթի «Թուրք Ազգայնականները և Արաբ մտաւորականութիւնը» վերնագիրը կրող հետեւեալ յօդուածը, որ առնուած է արաբական մի յայտնի և պաշտօնական թերթից։

Յօդուածը երկար կանգ առնելով Երիտասարդ-Թուրքերի կառավարական ընթացքի մէջ բռնած դիրքի մասին դէպի միւս ազգերն ու ցեղերը, վերջանում է այսպէս.

«Դրութեան ղեկը գրաւելով, Թուրք ազգայնականները մինչեւ այժմ ցոյց չտուին ո՛չ պետական խելք և ո՛չ քաղաքական խոհեմ գործելակերպ։ Պետութիւնների հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ նրանք սկսեցին ցոյց տալ չափից դուրս անձնապաստանութիւն և ամբարշտութիւն, իսկ երկրի մէջ շովինիզմը այն աստիճան ծայրայեղութեան հասցրին, որ ոչ միայն Տաճկաստանի քրիստոնեաների դէպի իրանց տածած վստահութիւնն ու համակրանքը կորցրեցին, այլև իրենց այնքան մօտիկ հաւատակից Արաբների, որոնք իրենց մարգարէի կրօնով և Ղուրանի լեզուով ստեղծած են Օսմանեան Պետութեան հիմքն ու ամբողջութիւնը։ Այնինչ Սահմանադրութիւնը մտցնելուց անմիջապէս յետոյ, Թուրք ազգայնականները՝ առանց քաշուելու չընդունեցին արաբական լեզուի համահաւասարութիւնը իրենց Թիւրքական ժարգոնի հետ, որը իր գրական մշակումը ստացել է արաբական լեզուի օգնութեամբ։

[illegible] պետական կրօնն է և Ղուրանը միմիայն արաբական լեզուով է կարդացւում, ի՞նչպէս կարելի էր մերժել նրա՝ Թրքականի հետ հաւասար լինելու գոյութեան իրաւունքը, գոնէ Արաբիայում և Միջագետքում, ուր Արաբները Թուրքերէն բնաւ չգիտեն։

Թէ ո՛րքան ծիծաղելի են Թուրքիոյ նոր ձեւի ազգասէրները իրենց նեղ-ազգայնական նպատակներին հասնելու համար ընտրած միջոցներով՝ կարելի է եզրակացնել հետեւեալ փաստից։

Պասրայի նահանգապետը մի շրջաբերականով դիմեց հարուստ Արաբներին հրաւիրելով նրանց մասնակցելու Շատ-Ուլ-Արաբի և Պարսից ծոցի վրայ առեւտրա-արդիւնաբերական նաւատորմ կազմելու յանձնաժողովին։ Արաբական լեզուն հալածելու ջանքը նա մինչ այն աստիճան հասցրեց, որ վճռեց շրջաբերականը հրատարակել Թուրք, հայ և յոյն լեզուներով, սակայն ոչ արաբերէն։

Օսմանեան կայսրութեան ստորագրինների մէջ Արաբները ճնշող մեծամասնութիւն են կազմում։ Չնայելով սրան, վիճակագրութիւնը ցոյց է տալիս, որ Արտ. Գործ. Նախարարութեան մէջ ծառայող 600 պաշտօնեաներից՝ որոնց մէջ կան շատ բարձրաստիճան հայեր, յոյներ և ալբանացիներ նոր ռէժիմի ժամանակ թողուած է միմիայն մէկ արաբ, այն է Պարիզի տաճկաց հիւպատոսը, որին Տիֆլիս տեղափոխեցին, ուրպէս զի՛ արաբ մտաւորականների հետ Արեւմուտքում ունեցած յարաբերութիւնը խզէ։

Տաճկաստանի 20.000 պետական պաշտօնեաներից՝ արաբները միմիայն մօտ 100 հոգի են։»

Թէ ո՛րքան ճշմարիտ են այս տուած փաստերը, խնդիրը դրա մասին չէ։ Մեզ հետաքրքրողը միայն այն հանգամանքն է, որ երկրի բազմացեղ ազգերի մէջ մեծամասնութիւն կազմող Արաբները, այսպէս թէ այնպէս, դժգոհ են դէպի «երկրի երակը դարձնող մեքենան»։

Դժգոհութեան օրինակներ դարձեալ կը բերենք և միւս ազգերից։

Արդեօ՞ք չի կարելի փարատել այս դժգոհութիւնը։ Չի՞ կարելի իրերի դրութիւնը այնպէս դասաւորել որ Նոր-Զարթնող երկիրը բարգաւաճի և իր մեծութեան մէջ մնի։

Մեր հաւատը դրականի կողմն է, մանաւանդ հաւատում ենք և հեշտութեանը, որովհետեւ պատմութիւնը մեր առջեւ իր թերթերը բաց դրած է, իսկ յառաջադէմ և յետադէմ պետութիւնների վարելու եղանակը այդ թերթերը վաւերացնում են և յանձնում մեզ նրա վճռական հրամայականը՝

—ՄՈՌԱՑԷ՛Ք ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄՆԵՐԸ։

ՓԱՐԱՄԱԶ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԱՋԱԽՏՆԵՐ

ՄԱԼՊՐԱՆՇ ԵՒ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Կը սիրեմ Պէրպէրեանը, և ճիշդ այս պատճառաւ է որ կ'ուզեմ անձնական և եթէ կ'ուզէք զբօսուցիչ պատմութիւն մը ընել ընթերցողներուս. ապագային, Պէրպէրեանի կեանքը ուսումնասիրողը կրնա՛յ վստահօրէն յիշել Մեծ Ուսուցչապետին անձնայատուկ այս հանգամանքը։

Անցեալ օր, գրադարանի մը մէջ Նափոլէոնի ժամանակակից թերթ մը անցաւ ձեռքս. ընդհանրապէս հին գաղափարները չեմ սիրեր, սակայն հին թերթերը մերթ ընդ մերթ թղթատել կը սիրեմ։

Թերթին մի անկիւնը Մալպրանշի անունը աչքիս կը զարնէ, որ կարդացած էի XVII դարու մեծ բնազանցագէտին (métaphysicn) «Recherche de la vérité»ն. երբ փիլիսոփայի մը գործը կարդամ, կը սիրեմ քննադատութիւն մ'ալ կարդալ իր վրայ. ատկէ վերջ իմ գաղափարներս կը հիմնեմ. այս յօդուածն ալ քննադատական մը կարծելով կարդացի, սակայն ճամբան արդէն խնդալէ կը մարէի...

Նախ քիչ մը զարմանալի թուեցաւ ինծ Մալպրանշի պէս հսկայ մտքի տէր մը ցնորական տեսիլներու գերի տեսնելով, սակայն անմիջապէս Պէրպէրեան միտքս կուգայ...

Քրիստոնեայ Պղատոնը, Մալպրանշ, մտաւորական չեմ գիտեր ի՛նչ այլանդակ պատկերներով սնած, ամէն վայրկեան քթին վրայ սխլարի զիստի մը տառապանքը կը տեսնայ եղեր'... ի զո՜ւր բարեկամները փորձ կ'ընեն բուժել այս երեւակայական հիւանդը, անօգո՛ւտ, ան միշտ կը պոռայ.

— Տեսէ՛ք, կարդացած տղերուս կէսը հազիւ կրնամ տեսնալ, միւս մասը զիստի եռեւը ծածկուած է... կո՞յր էք, չէ՞ք տեսներ ահագին զիստը, կասկարմի՛ր, քթիս վրայ.'... կ'երերայ։

Ի զո՛ւր վանական աբեղաները կը կըրկնեն իրենց սովորական և մենակեաց խօսքերը.

— Մտացածին երազատեսութիւն է.' ձեր քթի զիստը բանդագուշա՛նք է հայր Մալպրանշ։

Սակայն Մալպրանշ նշանախեց մը իսկ տարբերութիւն չըներ, ընդհակառակը, որքան որ զիստ չի կայ կ'ըսէին Աբեղա- [illegible] ցող մսի կտորը՛

Հնարամիտ աբեղայ մը, յարմար առիթը գտնալով, ծիծաղկոտ, Մալպրանշին կ'ուղղէ խօսքը.

— Վարպետ, այս զիստը օրէ օր կը մեծնայ քթերնուդ վրայ, առաջքը առնելու է, պզտիկ գործողութիւն մը քեզ կ'ազատէ սա այլանդակ մսի կտորէն...

Աւելորդ է ըսել թէ Մալպրանշ որքա՜ն գոհ կը մնայ Աբեղայէն. նոյն իսկ կը պահանջէ գործողութիւնը նոյն վայրկեանին կատարել... սակայն Աբեղան պատրուակ մը գտնալով՝ ուրիշ օրուան կը յետաձգէ։

Մի քանի օր վերջ, Աբեղան կամաց մը Մալպրանշի սենեակը կը մտնայ, գաղափարական հիւանդը տաքուկ սենեակին մէջ, ճի՛շդ կրակարանին քով քնքո՜ւշ քուն մը քաշած միջոցին՝ Աբեղան նշդրակը բաւական ուժեղ կերպով խեղճ Մալպրանշի քիթը կը խոթէ...

Այն ատեն, աբեղան, միշտ ծիծաղկոտ, գրպանէն հանած սխլարի զիստը ցոյց տալով,

— Ներեցէ՛ք հայր, ձեր քունէն օգուտ քաղեցի, թէեւ քիչ մը ցաւ պատճառեցի, սակայն յաւէտ ազատեցաք այս տգեղ մսի կտորէն, այնքա՛ն կրակարանին մօտեցած էիք որ՝ միսը խաշուեր է, եկէք միասին ուտենք !?

Մալպրանշ ուրախութեամբ աբեղային հետ երեւակայած սխլարի զիստը կ'ուտէ. Փիլիսոփան ինքնա-թելադրանքով բժշկուած էր։

⁂

Եթէ չեմ սխալիր, 1903ին էր, Պէրպէրեան վարժարանը գիշերօթիկ էի. հայրս Մուսուլ գտնուելով միշտ ես կը վճարէի դպրոցական տարեթոշակս. թէեւ մայրս Պոլիս էր, սակայն չէի ուզեր որ ինքը վճարէ. դրամը ես տալով՝ կը կարծէի թէ էֆէնտին ա՛լ աւելի պիտի սիրէր զիս... տղայական պարզամտութիւն...!

Եւրոպական լիսէներու պէս խնայող (économe) չունէին մեր վարժարանները. լատիներէնի, յունարէնի, գրաբարի, փիլիսոփայութեան, գերմաներէնի... են. են. դասերն ալ Պէրպէրեան ինք կուտար. վարժարանին թէ՛ մատակարարն էր և թէ ուսուցիչը, և ասոր համար չէ՞ մի որ այն չափ կանուխէն հոգին յանձնեցինք մեր միակ փիլիսոփան...։

Կարծեմ 2րդ թոշակը վճարելու համար էֆէնտիին սենեակը ելայ. հայերէն հազիւ մէկ քանի բառ գիտէի, և առ ալ կեսարացիի հայերէն մը! ց. ձ. ծ. գիրերը կեսարացւոց այբենարանին մէջ գոյութիւն չունին! սակայն, սովորականին պէս էֆէնտին այդ օր իմ ց, ձ, ծերուս ուշադրութիւն չըրաւ, իր անուշի՛կ աչքերը քթէս չի զատեց։

— Վար իջնա՛ս նէ քիթդ լուա՛, կ'եռեւի շատ կ'աշխատիս...՛ քիթդ մելան եղեր է...

Լաւ չի հասկցայ, թուրքերէն ալ կրկնեց.

— Պուրնուն միւրէքքէպ օլմուշ, աշաղը ինտիկինտէ եըգասըն...

Վար իջնալով բուլումպային առջեւ [illegible]

Վեց ամիս անցաւ։ Մեծ արձակուրդներէն վերջ կը շարունակեմ անխոնջ հայերէնիս աշխատիլ. օրական 10 բառ եզպեր կ'ընէի... Օր մը, բառատետրս ձեռքս, Ս. Խաչ եկեղեցիին պատերը կըտրելով, հրեայ եսկիճիի մը պէս անմնալով, բառերս սովրելով դէպ ի վարժարան կ'երթայի, մի՛ հարցնէք թէ աղօթելէ թէ աղջիկ մը հետապնդելէ կը վերադառնայի, առ անձնական չա՛փ մտերիմ գաղտնիք մըն է...

Ճիշդ այդ միջոցին էֆէնտին Հօմ-Գօլէժէն դուրս ելաւ. կրնաք երեւակայել թէ ինչպէս վախցայ... ճաշարանի դռնէն առանց հրամանի կծիկը դրած էի... սակայն բարի էֆէնտին նոյն իսկ չի հարցուց թէ հրաման ունի՞մ դուրս ելլալու։

— Աս ի՞նչ է, մելանոտ քիթովդ դուրս ելեր ես կրկին... անպիտա՛ն, անպիտա՛ն, անպիտա՛ն... գնա՛ քիթդ լուա...

Այս անգամ թուրքերէնի հարկ չմնաց, որովհետեւ հայերէն բառ մը ընելու չափ յառաջացած էի. սակայն վարժարան չի մտած ափքալօրէն հայելի մը հանելով գրպանէս, ի զո՜ւր մելանի կէտ մը կ'որոնեմ քթիս վրայ...

— Օ՜! աս Մահմուտ փաշայի հայելիով ալ բան կը տեսնուի՞ ըսելով՝ փնթիօրէն վարժարանէն ներս մտայ։

— Ծօ՛ Արմէն, է, խաչախ, քթիս վրայ մելան կա՞յ...

— Ի՞նչ ասում ես տօ, բան մի էլ չի կայ !

— Արսէն, դո՞ւ ալ չես տեսնար.

— Չէ՛։

— Թուհա՛ֆ! Աճա՛յիպ!

— Ուրկէ՞ կուգաս այսպէս.

— Մեծ մայրս հիւանդ է, հոգոց մը ըսել տուի Ս. Խաչ!

Հասաւ 1905 թուականը, նշանաւոր պօմպայի օրէն 2 օր վերջ, Հայտար-Փաշայի թրէնով ինծ անծանօթ եղող ծննդավայրս՝ Թալաս կը մեկնիմ, 43 օր կը մնամ, ամէն օր Արգէոսի զով ջուրով գոյցէ 20 անգամ կը լուացուիմ, կարծեմ դուք ալ կը վկայէք թէ մելանի հետք չէր մնացած քթիս վրայ։

Վարժարան մտած օրս, կեսարիոյ առաջնորդ Տրդատ եպիսկոպոս Պալեանի յորդանքները գրպանս լեցուցած Պէրպէրեանի պզտիկ սենեակը կ'ելլամ. զիս տեսած չի տեսած, դեռ բերանս չի բացած՝

— Տղա՛ս, գնա՛ տաստային սենեակը քիթդ լուա, այս որքա՛ն մելանը կը սիրես, կ'ըսէ!?...

Սաղի պէս դուրս կ'ելլամ սենեակէն. կ'ուզե՞մ մի այս միջոցին օրիորդ Մաննիկը կռան-բուալերով սալօնէն դուրս ելլայ... այն ատեն աղջկտի էի, նամանաւանդ օր. Մաննիկէն շա՛տ կը վախնայի!? զօռ կ'ընէի տաստային սենեակը բանալու. օրիորդը պահ մը չուառած կերպարանքս դիտելէ վերջ.

— Ի՛նչ կ'ուզես...! — մեզի լակոտի տեղ կը դնէր, ուստի ինքզինքին ներած էր եզակի խօսելու։

— Օրիո՛րդ... (լեզուս պահ մը բըռնուեցաւ) թէ՛ քթիս վրայ մելան կա՞յ, նոր ղեկեց օր լուամ !

— Մելան չի կայ քթիդ վրայ...! տատան հոս չէ...

Կարծեմ օրիորդը դեռ նախաճաշած չէր... որովհետեւ շատ rebarbative ոճ մը կը գործածէր, եւրոպական լիսէներու conciergeները կը յիշեցնէ ինծ յարգելի օրիորդին այդ օրուան կերպարանքը...

Պալեան Սրբազանի յորդանքները գրպանս պահելով... աբալ-թաբալ վար կ'իջնամ...

Ձմեռը 10 անգամէ աւելի, այդ սոսկալի պաղին, էֆէնտին քիթս լուալ տուաւ։

Պոլսոյ խեղդիչ մթնոլորտը անկարելի դարձած էր ինծ. որոշեցի մեկնիլ. արձակուրդի վերջին օրերուն պզտիկ բէզֆէրէի մը համար Պէրպէրեանի սենեակը կ'ելլամ. երկրաչափութեան ուսուցիչ Պ. Ատրունին հոն էր. էֆէնտին շատ բարկացոտ վիճակի մէջ գտայ. հազիւ միտքս յայտնած էի, սկսաւ պոռալ կանչել...

1906ին Պէրպէրեան վարժարանի ներքին կեանքը շա՛տ անիշխանական վիճակի մէջ էր. գաւառացիի և Պոլսեցիի կռիւ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (77)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

Ե.

ՄՈՂՈՐՈՒՄԸ

Մակոյկը, երիկուան մառախուղներուն մէջ, շատոնց անյայտ եղաւ, բայց Համբիկ կը կենար հոն, եզերքին վրայ, դեռ մտքովը հետեւելով անոր զոր, ափսո՛ս, կը սիրէր տակաւին, կը սիրէր իր առջի սիրոյն բովանդակ խանդովը, ու հիմակ առաջուընէ աւելի, ինչպէս խելագարները կը սիրեն իրենց մտածումին միակ ու վերջնական առարկան։

Յետոյ տղան նստաւ ափին վրայ, երբոր ա՛լ երիկուան ստուերները կը խտանային կապարի երանգներ տալով ալիքներուն։ Ու մութին մէջ, ու տրտում ամայութեան մէջ, խենդը լացաւ իր սիրուհիին ստուերին ետեւէն, զոր տակաւին կը կարծէր տեսնել խաւարին անթափանց հեռաւորութիւններուն մէջ։

— Պագա՛ւ, պագա՛ւ կը մրմնջէր։

. . . .

Օգոստոսի հրաշալի օր մըն էր։ Համբիկ, Գարա-Աղաճի ձկնորսներուն հետ փորը կշտացնելէն յետոյ, մակոյկով մը դիմացի եզերքը անցաւ։ Զով ու ամայի ստուերներու սիրահար, շաբաթը մէկ քանի անգամ այդ ճամբով կ'երթար մինչեւ Սիլահտար Աղայի հովանոտ ու խաղաղ ծըմակները՝ մրափելու կամ քնանալու համար բնութեան անհուն ու գգուող ծոցին մէջ, մարդերէն ու աղմուկներէն հեռու։ Հովտին արեւմտեան բլուրներուն կողերը ծառախիտ պուրակներ են տեղ տեղ։ Մեծաբերձ բարտիներու և հաստաբուն կաղնիներու զովասուն շուքին տակ կ'աճին կարճուկ թուփերու անտառակներ՝ որոնց անդորրութիւնը կը խանգարուի ճագարներու գաղտնապահ ու վախկոտ ոստումներէն և խլուրդներու սմսեղուկ պտոյտներէն։ Համբիկ մանաւորապէս կը սիրէր բլուրը որուն կողին վրայ պալատ մը կը բարձրանայ և որուն սեպ դարուվարը թուփերու, ծառաստունկերու մթին խառնամանութիւն մըն է։ Այն ճարպիկութեամբն ու դիւրաշարժութեամբը, զոր բնութիւնը կուտայ իր ծոցին մէջ ապրողներուն, տղան կը սողոսկէր, կը մագլցէր, կը ցատքէր մինչեւ որ հասնէր բլուրին բարձունքը, հոն փռուելու համար խոնաւ մարմանդին վրայ, ծառերուն բացատներէն դիտելով գետակը որուն արծաթէ ժապաւէնը կը ցոլցլար վարը արեւին ճառագայթներուն տակ, օձապտոյտ գալարումներով։ Մինակ այծերը կը համարձակէին մինչեւ մօտերը գալ՝ թարմ խոտ ճարակելու իրենց մօրուսաւոր դունչը երերցնելէն։ Համբիկ հազիւ կը տեսնար երկինքին կապոյտը, տերեւներուն խիտ դրասանգութիւններէն։ Եղնաքարչ սայլերու սուր և նուագաւոր ճռինչները մերթ կուգային օրօրել մենասէրին խոկմունքը, կա՛մ բլուրին կատարէն, ուր լայն արահետ մը կը բացուէր, կամ վարէն, հովտին ճամբաներէն։ Օգոստոսի ջերմութիւնը չէր կրնար թափանցել այդ պատնէշէն ներս, վանքի յաւիտենական խաղաղ թերաստուերի մը մէջ կորսուած։ Հոն, եկեղեցիի մը ձեղունէն կախուած մենաւոր ջահերու կը նմանէին արեւի անդաղտնապահ ճառագայթները որոնք տերեւներու մանեկաւորումներէն ու ոստերու խաչաձեւումներէն սողոսկելով վար կը մաղուէին ֆանթաստիկ բեկբեկումներով։ Մեծավայելուչ ու սարսռալի բան մը կար հոդ։ Ատիկա էր որ իրեն կը քաշէր, կը հմայէր մարդերէն ու սէրէն հալածուած երիտասարդը։ Աչքերը գոց, գլուխը գետնին, մտիկ կ'ընէր ան բնութեան մեծ ու անեզր շնչառութիւնը, չոռնուած, անծանօթ, անսահման կեանքերու հեւքը։ Իր օրօրն էր այդ հեւքը, իր գինովութիւնը, իր մխիթարանքը, միա՛կ անուշ ձայնը որուն մէջ նենգութեան խաղեր չըկային, որ շիտակ իր հոգիին կը խօսէր, իր ցաւերը կը բալասանէր, իր մտամոլորանքները կ'անդորրէր։

Այդ օրը, Համբիկ պուրակին բարձրերը ելաւ, կառանցիկ արահետին այնքան մօտ, որ իր պառկած տեղէն կրնար լսել հայհոյանքները, պոռչտուքները սայլավար գեղացիներուն, խառնուած թոժոժներու միօրինակ երաժշտութեան մը։ Բլուրին հեռաւոր անկիւններէն յեղակարծ չչուկներ կը բարձրանային մերթ, ճագարներու խղճուկ ճիչեր, հեւքոտ սիրուըստուքներու անդուլ գալարումներէն արձակուած։ Կենդանային աշխարհը կ'արգասաւորէր հոդ, լռիկ մնջիկ, գաղտնի աշխատանքով մը։

Համբիկ կը նիրհէր։ Ատեն ատեն, աչուըները կը բանար, ծառերուն բացուածքներէն գետակին ալեակներուն պսպղումը դիտելու։ Արեւը կը խոնարհէր, հանդիսաւոր ճաճանչումով։ Հանդիպակաց բլուրներուն ստորոտը, հովիւները իրենց հօտերը կը հաւաքէին քիչ քիչ։

Մէկէն ի մէկ, Համբիկ թօթուըւեցաւ, պառկած տեղէն աչուըները բացաւ խոշոր խոշոր, ելաւ նստաւ, չորս դին նայելով՝ անծանօթ վտանգի մը երկիւղէն կարծես։ Ձայն մը զարկած էր ականջին, բոլորովին տարբեր սայլավարներու կոպիտ պոռչտուքէն։ Ճամբուն եզերքէն կուգար, հոն, վերը, շատ մօտ։ Խենդը տժգունեցաւ։ Մազերը տակն ու վրայ, կուրծքը բաց, գլուխը կարկառած, մտիկ կ'ընէր աչքերու անշարժ սեւեռմամբ։ Հազիւ տասնըհինգ քայլ հեռուն, ճամբուն վրայ երկու հոգի կը խօսէին։

— Սօֆի՛, մրմնջեց Համբիկ։

Զուարթ ճիչեր, բացագանչութիւններ, ծիծաղներ։

Համբիկ, յուզումէն սիրտը բռնած, մտիկ կ'ընէր միշտ, կամաց կամաց մագլցելով, դէպ ի ձայներուն կողմը. թուփերու և մացառներու պատուար մը կար որ զինքը կը ծածկէր։ Տղան կը հեւար։ Շատ չանցած, այնքան մօտեցաւ ճամբուն որ ալ սկսաւ որոշապէս իմանալ փոխանակուած խօսքերը։

— Սօֆի, մի՛ ըներ, կ'իյնաս, կը պոռար տօքթորին ձայնը։

— Չէ, կ'ըսէր աղջիկը, չէ՛, չեմ իյնար, պէտք է որ գոնէ հովանոցովս քանի մը հատ թափեմ... շատ կը սիրեմ այս պտուղը... ո՛հ, շատ համով է, տօքթոր, եթէ ուտես... դուն ինքդ ծառին վրայ պիտի ելլաս...

— Բայց, Սօֆի, կը պնդէր երիտասարդը, շատ վտանգաւոր է աս ծառերուն մօտենալը, տես, անդունդին եզերքն են... ոտքդ սահելուն պէս...

Տօքթորին ձայնը քիչ մը աւելի հեռուէն կուգար։ Աղջիկը ճամբուն եզրն էր։

— Չէ, չըլլար, գոնէ քանի մը հատիկ կ'ուզեմ... Տօքթոր, կը պոռար ան ծիծաղելով, եթէ վար իյնամ զիս կ'ազատես... այնպէս չէ՞... Շատ շատ սա թուփերուն մէջ պիտի իյնամ...

(Շարունակելի)

ները անպակաս էին, դանակները և ատրճանակները ամէն օր օդին մէջ կը ճօճէին.՝ ուսուցիչներն ալ կախամարտութեան մրցում մը ունէին.՝

— Մարդս կապիկէն սերած է, կ'ըսէր յարգելի Զրաքեանը։

— Չէ՛, մեր Տէր Ամենակալը հողին փչելով ստեղծած է, կ'ըսէր տիրացու մը։

Եւ դասերէն վերջ մեր Յօբի աշակերտները մարմնամարզի փորձեր կ'ընէին իրենց տէրոջ գլուխներուն վրայ… և մինչեւ որ արիւնը չի թափեցաւ, կիրքերը չի հանդարտեցան…

Եւ եթէ Ա. հալիչ Պ. Լ. Թաշճեան չ'ըլլար, Պէրպէրեան երկու տարի առաջ կը գրկէր սև հողը. վարժարանը կառավարողը այդ յարգելի մանկավարժը եղաւ։ Աշակերտներու մեծ մասը Ռօպէրդ-Գոլէճ կը մեկնէին, էֆէնտին կը կարծէր թէ ես ալ դրդիչներէն մին եմ. սակայն կը սխալէր, չերկարեմ, գիս կրկին քիթս լուալու ղրկեց. ես քիթս լուալու տեղ գացի սնտուկս և անկողինս կապելու…

Ընթերցողներուս համբերութիւնը չարաչար գործածել չեմ ուզեր, սակայն քթիս վերջին պատմութիւնն ալ ընելով կը վերջացնեմ։

1906. սեպտ. 21ն է, Եւ Գում-գաբուի Ազգ. Պատր. եմ, Համիտի տարեդարձին օրը. թեվֆիքի գործը չը կրցի լմնցնել. ամէն դուռ գոց է առջեւս, յուսահատ դուրս կելլամ խարխուլ շէնքէն. Գում-Գաբուի կայարանը Պէրպէրեանը դէմս կ'ելլայ. վերջին դիմում մ'ալ կ'ընեմ. անկարելի բան, գրգռուած է ինծ դէմ.. ես ալ քէն մը անվայել ընթացք կ'ունենամ. այս միջոցին Կորիւն, Բաբգէն, և Զաւէն վարդապետները կը հասնին խօսակցութեան, աւելի ճիշդ մեր մաքառումին… Ինչ ըսէ Պէրպէրեան մեր յարգելի վարդապետներուն, գիտէ՞ք…

— Սա մելանոտ քիթը տեսէք…. գիս կ'ստիպէ որ թուղթ մը տամ, Ամերիկայ պիտի փախի գլուխս պելայի մէջ ձգելով…

Ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիք, ամանէս դուրս ելած էի այլեւս։

— Ինծի՛ նայեցէք էֆէնտի, աչքերնիդ լաւ բացէք.՝ իմ քիթս մելանոտ չէ՛… 3 տարի է ի վեր երեւակայութեան մէջ կ'ապրիք կոր.՝

Եւ քիթս 3 վարդապետներուն կ'երկընցընեմ.

— Ի սէր Աստուծոյ, ըսէ՛ք, իմ քթիս վրայ մելան կա՞յ միթէ… 3 տարիէ ի վեր սա մելանը քթիս վրայ կը տեսնայ մեր էֆէնտին. քիթս լուալէ յոգնեցայ այլեւս…

Վարդապետները ծիծաղեցան, լռե՞ու, [illegible]…

Վեց օր վերջ մեկնեցայ Պոլսէն։ Չորս տարի անցաւ. աշխարհի չրջանը ըրի այդ օրէն ի վեր, և ուսանողի քաղցր կեանքիս այս յիշատակը մոռցած էի, Մալպըրանչի աներզօղը յանկարծ արթնցուց զիս. 17րդ. դարու փիլիսոփան Աբեղայ մը ունեցաւ զինքը բուժելու, մեր երեք վարդապետները արդեօք մինչեւ Սիրքէճի կըրցի՞ն բուժել հայ փիլիսոփան….։

ՅՈՎՀ. Ա. ԴՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ

Լիօն

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆԸ

Փոստայէն կը հեռագրուի թէ Դրիվա Սէքպայի երկաթուղին վրայ գտնուող Փրալիօփօ գաւառակի գիւղաքաղաքները իրենց զէնքերը յանձնած են։ Միւս գիւղաքաղաքները ոչ մէկ զէնք յանձնած էին մինչեւ յուլիս 31։ —Լէթէվցիի բոլոր բնակիչները, այր ու կին, որոնք յուլիս 18ին դաշտերը կը գտնուէին, խոշտանգուած են զինուորական ջոկատի մը կողմէ. ան կը պահանջէր որ իրեն ցոյց տային թէ որ ուղղութեամբ գացած էր հրացաններով բեռնաւորուած երկու ձիեր առաջնորդող մարդոց փոքր խումբ մը որ Լէթէվցիի մէջէն անցած էր։ — Փոստայի նախկին վոյվօտ (խմբապետ) Տամէ Մարթինօֆ ձերբակալուած է. դեռ յայտնի չէ այս ձերբակալութեան պատճառը։ Կօնստանթին Մօնէֆ որ ծեծուած ու խոշտանգուած էր, Փոստա տարուած է խնամուելու համար։ —Իշխանութիւնները Իշթիփ Նօվօ Սէլօյի մէջ 800 հատ հրացան պահանջած են։ Իշթիփ քաղաքը պաշարուած է զօրքերուն կողմէ որոնք ոչ մէկու թոյլ կուտան դուրս ելլել կամ ներս մտնել։ Գումանօվայէն նոր զօրքերու հասնելուն կը սպասուի։ Իշխանութիւնները բնակիչներէն կը պահանջեն 1000 հատ հրացան ու մեծաքանակ պօմպաներ յանձնել։ —Մուշքօվօյի գիւղացիները իրենց զէնքերը տեղ մը հաւաքած ըլլալով զինաթափութեան յանձնաժողովին տրուելու համար՝ հրոսախումբ մը յափշտակեց զէնքերը։ Քրաթօվօյի իշխանութիւններուն իմաց տրուեցաւ, բայց քաղաքապետը և խորհրդականները, որոնք քաղաք գացած էին հարկաւոր յայտարարութիւնները կատարելու համար, ծեծուեցան։ Ետոյ ջոկատ մը ուղարկուեցաւ հրոսախումբը հետապնդելու համար։ —Պարպարեվօյի բնակիչները որոնք կ'ուզէին իրենց զէնքերը յանձնել, արգիլուեցաւ Զանէ անուն մէկու մը կողմէ, որ նոյն գիւղի Եփրէմ քահանայէն եղբայրն է։ Քաղաքապետը, պնդելով որ զէնքերը յանձնուին, Զանէ սպաննած է զանիկա ու փախած է. իրեն հետեւեցան եղբայրը ու քահանան։ Այս միջադէպին վրայ՝ տեղական իշխանութիւնը Պարպարեվօ ուղարկած է ջոկատ մը, որ փախստական քահանային տունը կրակ ձգած է։ Քահանան, որ մօտակայ անտառի մը մէջ պահուըտած էր, իմանալով ջոկատին հասնիլը, գիւղաքաղաք վերադարձած է ու զէնքը յանձնած է։ Զինուորներուն կողմէն կապուելով՝ գիտակցութիւնը կորսնցնելու աստիճան ծեծուած ու յետոյ Փրաթօվօ տարուած է։ —Զինուորական ջոկատ մը յուլիս 15ին պաշարած է Միլութինձքի գիւղաքաղաքը և խոշտանգումի ենթարկած է բազմաթիւ Պուլկարներ, որոնք ունեցած զէնքերնին յանձնած ըլլալով արդէն՝ յայտարարած են թէ ուրիշ զէնք չունին քովերնին։ Միեւնոյն օրը զինաթափութիւնը տեղի տուած է երկու բնակիչներու դէմ բռնութեանց։ —Ոստիկան-զինուոր սպայի մը հրամանատարութեանը տակ գտնուող քառասուն հոգինոց ջոկատ մը նոյն օրը Փասղա գիւղաքաղաքը գացած է և քաղաքին պանդոկին առջեւ հաւաքած է բաւական թուով Պուլկարներ, որոնց հրամայած է քաղաքներու մէջ մնացած զէնքերը հաւաքել և իրենց յանձնել։ Գիւղացիներուն պատասխանին վրայ թէ՝ Փասղայի մէջ ալ զէնք մնացած չէ՝ բաց ի քանի մը րեվօլվէրներէ զոր արդէն քաղաքապետը հաւաքած էր յանձնելու համար իշխանութեանց, սպան ծեծել տուած է Իվան Բէլօվը։ Ասոր վրայ, հաւաքուած գիւղացիները սպային յայտարարած են թէ՝ կարելի էր զանոնք ամենքն ալ սպաննել առանց սակայն զէնք մը ստանալու իրենցմէ, որովհետեւ գիւղին մէջ ալ զէնք մնացած չէր։ Այն ատեն սպան երդում ընել կուտայ գիւղացիներուն իրենց երէցին առջեւ թէ՝ ալ զէնք չունին։ Ետոյ Փասղայէն մեկնած է իր ջոկատին հետ միասին։

⁂ Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ Մակեդոնիոյ մէջ կատարուած զինահաւաքութիւնը յուզում առաջ բերած չէ Պուլկարիոյ մէջ։ Պուլկար կառավարութիւնը մտադիր չէ օսմ. Պուլկարներուն կողմը բռնելու, այլ միայն կը փափաքի որ զինաթափութիւնը օրինաւորապէս կատարուի և բռնութիւն ի գործ չդրուի։

⁂ Բալքանտէլէնի մէջ երկու շաբաթ առաջ զինաթափութիւն կատարուած էր և Պուլկարները յայտարարած էին թէ իրենց բոլոր զէնքերը յանձնած էին։ Արդ, Պուլկարներու եկեղեցիին մէջ խորանին [illegible] երեւան հանուած են 90 հրացան և 1500 փամփուշտ։

⁂ Օսմ. պուլկար երեսփոխան Բավլօֆ էֆ.ի յիշատակագրին վրայ խօսելով Brkborkg կ'ըսէ. «Այդ վաւերագրին վրայ ըսելիք չունինք մեր կողմէն։ Ճշմարտութիւնը մեր կողմն է։ Հիմա տեսնենք թէ ի՛նչ պիտի ըսէ Թուրք մամուլը, ակներեւ իրողութիւններու առջեւ նայը մնացած։»

⁂ Պուլկարիոյ Ներքին գործոց Նախարար Պ. Թաքէֆի կողմէ Վէչէրնա Բօշթայի խմբագրին եղած յայտարարութիւնները հրատարակած էինք երէկ։ Թանին այս առթիւ գիտել կուտայ. «Այդ խօսքերը չեն պատշաճիր բարեկամ կառավարութեան մը Նախարարութեան…։ Կը յուսանք թէ այդ յայտարարութիւնները պիտի հերքուին. ուստի մեր կարծիքը չենք յայտներ։ Բնականաբար, արտաքին գործոց Նախարարը Սօֆիայի մեր դեսպանին պիտի հարցնէ թէ ստուգիւ ըսուա՞ծ են այդ խօսքերը։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սելանիկի Ռումէլի թերթը իր խմբագրականին մէջ կը խօսի Յունաստանի զինուորական պատրաստութեանց վրայ։ Թըրիփոլայի մէջ գիշեր ցերեկ պատերազմի կը պատրաստուին։ Ամէն օր ռազմամթերք կը փոխադրուի սահմանագլուխ։ Հանրային կարծիքը պատերազմի կուսակից է։ Ռումէլի կ'ըսէ թէ Հելլէնները չեն կրնար յաղթել Օսմանցիներուն, որոնք տակաւ կը զօրանան։ Սելանիկի թերթը կը յայտարարէ որ եթէ Հելլէնները պատերազմի կը պատրաստուին, Օսմանցիներն ալ սկզբունքով տրամադիր են պատերազմելու, դաս մը տալու համար Յունաստանի որ կ'երեւայ թէ մոռցած է 13 տարի առաջուան պարտութիւնը։

⁂ Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Ատտիկէի և Պէօթիայի մէջ Թէոթօքիսի ու Ռալլիի ընտրական մարմինը 15 աթոռ Թէոթօքիսի և 29 աթոռ ալ Ռալլիի կուսակիցներուն յատկացուցած է։ Ռալլիին առնուած հեռագրի մը վրայ, կրետական վեց կուսակցապետներ ընդունած են Սահմանադիր Ժողովի անդամակցութիւնը։

⁂ Թայմզ իր Պոլսոյ թղթակցին մէկ բուռն յօդուածը կը հրատարակէ, որուն մէջ ի վեր հանուած են այն հալածանքները, որոնց ենթարկուած են Եպիրոսի Յոյները։ Այդ թղթակցութեան մէջ առաջ բերուած են շատ մը իրողութիւններ, որոնք անտեսուած են տեղացի կարգ մը պաշտօնատարներէ։

⁂ Հանեայէն կը հեռագրեն թէ Կրետէի Ազգ. Ժողովին անդամներէն չատերը Պ. Վէնիզէլոսը կը համոզեն որ Աթէնքի Երեսփ. Ժողովին անդամակցութիւնը ընդունի, եթէ երբեք ընտրուի։

⁂ Աթէնքէն յունարէն թերթ մը կը հեռագրեն թէ Նախարարաց Խորհուրդը նիստ գումարելով, որոշած է [illegible] բողոքել Թուրքիոյ մէջ պոյքօթը չարունակելուն համար, որով բռնաբարուած կը համարէ Գանլըճայի դաշնագիրը։ Թագաւորը հաւանութիւն յայտնած է Նախարարաց Խորհուրդի որոշման։

⁂ Պրուսայի մէջ պոյքօթի յանձնախումբը վերակազմուած ըլլալով, պոյքօթը աւելի խստութեամբ առաջ կը տարուի։ Հանր. Պարտքի Վարչութեան պատկանող ազգի բեռը, որ հելլէնական չոգենաւի մը մէջ կը գտնուի, տակաւին չէ պարպուած։

⁂ Սելանիկէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղական իշխանութիւնները հելլէնահպատակ երեք կրօնաւորներ վտարած են քաղաքէն։

ԹԱԼԱԴ ՊԷՅԻ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ներքին գործոց նախարար Թալատ պէյ Բրիշթինա հասած է Գոսովայի կուսակալ Մազհար պէյի, երեսփոխան Ֆուատ պէյի ու Հօճա Սաիտ էֆէնտիներու հետ։ Նախարարը այցելած է զօրանոցները, կառավարչատունը, քաղաքապետարանը եւլն։ Նախարար Թալատ պէյ Ֆուատ պէյի բնակարանը հիւրընկալուած է։ Տեղւոյն երեւելիները նախարարին այցելելով՝ իրենց գոհունակութիւնը յայտնած են անդորր կացութեան և բարենորոգումներու բարւոք արդիւնքի մասին։ Թալատ պէյ խորհուրդներ տալով՝ հրաւիրած է զանոնք համակրելի կառավարութեան բաղձանքներուն և հայրենիքին երջանկութեան ու իրենց չահերուն համար աշխատիլ։ Ետոյ նախարարը այցելած է Մուրատի դամբարանը, ուր աղօթքներ կարդացուած են։

⁂ Թալատ պէյ սա յայտարարութիւնները ըրած է օսմ. գործակալութեան ներկայացուցիչին. «Իմ ուղեւորութեանս միակ նպատակն է չփման և ուղղակի յարաբերութեան մէջ գտնուիլ իմ հրամանիս ներքեւ գտնուող պաշտօնատարներուն հետ, այդ կողմերը տիրող քաղաքական կացութեան մասին ճշգրիտ գաղափար մը կազմելու համար։ Այն միջոցին երբ եկեղեցիներու օրէնքը պիտի գործադրուի և զինաթափութիւն կը կատարուի, անհրաժեշտ է որ Ներքին գործոց Նախարարը տեղւոյն վրայ հարկ եղած հրահանգները տայ, որպէս զի ներկայ փափուկ կացութեան մէջ վարանում, խարխափում և թիւրիմացութիւն չըլլան. [illegible] և անվստահ ըլլայ, այսինքն անսասանելի ու անքննադատելի։»

Վիճելի եկեղեցիներու օրէնքի մասին եղած հարցման մը սապէս պատասխանած է նախարարը. «Այդ խնդիրը որոշուած լմնցած է, քանի որ օրէնքը քուէարկուած ու կայսր. իրատէով վաւերացուած է։ Կը մնայ գործադրութիւնը։ Այնպէս մը պիտի գործադրուի որ ամենուն ալ դիւրազգածութիւնը չվիրաւորուի։ Այն գիւղերուն մէջ, ուր առնուազն երկու եկեղեցի կը գտնուին, հաւատացեալներուն մեծամասնութիւնը այդ եկեղեցիներէն մէկը պիտի երթայ, և փոքրամասնութիւն ձեւացնող համայնքը միւս եկեղեցին պիտի յաճախէ։ Այն գիւղերուն մէջ, ուր մէկ եկեղեցի կայ, ընդունուած օրէնքին համաձայն, մեծամասնութեան պիտի յատկացուի այդ եկեղեցին, փոքրամասնութեան համար կառավարութեան կողմէ չինուելիք եկեղեցիին կառուցումը աւարտելէ յետոյ միայն։ Կարելի՞ է աւելի անաչառ կերպով գործել։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ՈՒ ՏԻՐՈՂԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արտասահմանի օսմ. դեսպաններէն հասած պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, Մակեդոնիոյ մէջ կատարուած զինաթափութիւնը և վիճելի եկեղեցիներու օրէնքին առթիւ Յունաց Պատրիարքարանի բողոքները ոչ և է ազդեցութիւն չպիտի գործեն եւրոպական տէրութեանց վրայ և անոնց կողմէ ոչ և է ձեռնարկ չպիտի ըլլայ, այդ խնդիրները զուտ ներքին հանգամանք ունենալնուն համար։

ԳՈՒՑՕ-ՎԼԱԽՆԵՐԸ

Գուցօ-Վլախները Մանասթըրի մէջ Համաժողով մը գումարելով յիսուն պատուիրակներու ներկայութեամբ, հետեւեալ որոշումները տուած են.— Ա. Գուցօ-Վլախ հասարակութեան ճանաչումը կառավարութեան կողմէ։ Բ. Յունաց պատրիարքարանի կողմէ թոյլտուութիւն՝ ռումաներէնը իբր եկեղեցական լեզու գործածելու։ Գ. Օգնական մետրապոլիտներու անուանում Մանասթըրի, Բէրլէբէի, Օխրիի, Վօտէնայի, Գարաֆէրիէի և Գասթորիայի համար։ Նոյնպէս որոշուած է մէկ մէկ պատուիրակութիւն ղրկել Կ. Պոլիս և Պուքրէշ, խնդրելու համար որ ուժ տրուի իրենց բաղձանքներու իրականացման։

ՌՈՒՍՍՕ-ԹՈՒՐՔ

ԻՐԱՒԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ

Տարիներէ ի վեր Ռուսիոյ և Թուրքիոյ միջեւ առկախ մնացած էր 1877-78ի պատերազմին առթիւ ռուսահպատակներու ըլլալիք վնասուց հատուցման խնդիրը։ Երկու կողմերն ալ իրենց փաստերուն վրայ հիմնուած, չէին կրնար համաձայնութեան մը գալ։ Սովորական դատարաններ ալ չէին կրնար լուծել այդ խնդիրը, անձեռնհաս ըլլալնուն համար։ Ուստի խորհուեցաւ Լահէի Իրաւարարական Ատեանին յանձնել խնդիրը։ Երկու կողմէն ալ ընդունուեցաւ այդ առաջարկը։ Արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա և ռուսական դեսպան Պ. Չարիքօֆ այդ մասին համաձայնութեան գիր մը ստորագրեցին։

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆԻ ՋՆՋՈՒՄ

Ֆէսի և ասուիի կայսերական գործարանին մէջ քառասուն միլիոն ղրուշի զեղծում գործուած է։ Կայս. իրատէ մը կը հրամայէ այդ գործին առթիւ մասնաւոր Պատերազմական Ատեանի մը առջեւ դատել հանգուցեալ կոչուած Մուհիէտտին փաշա, նախկին անօրէն այդ գործարանին, ինչպէս նաեւ առաջին հաշուակալը և ուրիշ պաշտօնեաներ։

ՀՕՐԱՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Առջի օր Պէրութ ղրկուեցան թնդանօթաձիգներու երկու ջոկատ իրենց թնդանօթներով և չարժական հիւանդանոցներու մէկ ջոկատ։ Պատերազմական Նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա չոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեց զինուորներուն։ Արշաւախումբին հրամանատար Սամի փաշա յառաջիկայ երեքշաբթի ճամբայ պիտի ելլէ՝ Դամասկոսի մէջ պատրաստ գտնուելու համար զինուորներու։ Սամի փաշա կարգ մը հրահանգներ ստացաւ վարչապետէն՝ Հօրանի մէջ ծագած ապստամբական չարժումը զսպելու և բարենորոգումներ ի գործ դնելու համար։

ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Ժեօն-Թիւրք հաւաստի աղբիւրէ կ'իմանայ թէ ելմտական նախարար Ճավիտ պէյ Բարիզի մէջ յաջողած է Ֆրանսայի դրամատէրերու խմբակի մը հետ համաձայնութեան յանգիլ օսմ. փոխառութեան գլխաւոր կէտերու մասին։ Ճավիտ պէյ երկու օրէն Բարիզէն Պէրլին պիտի երթայ։ Այս անգամ կնքուելիք փոխառութեան պայմանները նախորդ փոխառութեան պայմաններէն աւելի նպաստաւոր են։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԴԱՏ

Տէրսիմի երեսփոխան Լութֆի Ֆիքրի պէյ դատ բացած է իր պաշտօնակից Հիւսէին Ճահիտ պէյի դէմ, որ մերժած էր իր թերթին մէջ հրատարակել պատասխանը հանրօգուտ չինութեանց նախարարին ներկայութեամբ գրուած յօդուածի մը, ուր [illegible] կային։ Պոլսոյ պատժական Բ. դատարանը այդ խնդրով պիտի զբաղի օգոստոս 5ին։ Միեւնոյն օրը, նոյն դատարանին առջեւ տեղի պիտի ունենայ նոյն վատահամբաւութեան դատը, զոր Հալէպէն Ատիֆ Չէլէպի բացած է երեսփոխան Էպուզիա Թէվֆիք պէյի դէմ, որ իր Թասվիրը Էֆքեար թերթին մէջ հրատարակած կարգ մը յօդուածներով այդ չէյխին պաշտօնանկութիւնը առաջ բերած էր։

ԴԱՂՏՆԻ ՔՈՄԻՏԷՆ

Քննիչ յանձնախումբը մինչեւ տասը օր աւարտելով իր գործը, Պատերազմական Ատեանին պիտի յղէ իր տեղեկագիրը։ Յանձնախումբը գաւառներէն բերուած ամբաստանեալներու հարցաքննութեամբ կը զբաղի և այդ պատճառաւ գործը երկարած է մինչեւ հիմա։

Պ. ՏԷՖԷՍԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Օսմ. պանքայի ընդհ. անօրէն Պ. Տէֆէս, առջի օր, մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ։ Սիրքէճիի կայարանը ողջերթի գացած էին պաշտօնական, դիւանագիտական ու ելմտական աշխարհին մէջ ծանօթ չատ մը անձնաւորութիւններ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Խառն Ժողովը, առջի օր, Պատրիարքին նախագահութեամբ գումարուեցաւ, վիճելի եկեղեցիներու օրէնքին վրայ խորհրդակցելու համար։ Ազգ. Ժողովին գումարումը ծանուցանող թագրիրը կարդացուեցաւ և ընդհանուր հաւանութեան արժանացաւ։ Ազգ. Ժողովին գումարման իբր պատճառ ցոյց կը տրուին սա բաները. Սահմանադրութեան հռչակումէն ի վեր յոյն տարրին կրած հալածանքը Թուրքիոյ և մանաւանդ Մակեդոնիոյ մէջ, յոյն ազգին դարերէ ի վեր վայելած առանձնաշնորհումներուն բռնաբարումը և ի վերջոյ եկեղեցիներու օրէնքը։ Խառն Ժողովի որոշումով, այդ թագրիրը կառավարութեան պիտի տրուի Ա. գործակատարին միջոցաւ։ Ետոյ կարդացուեցաւ գաւառական հոգեւոր իշխանութեանց ղրկուելիք չրջաբերականը Ազգ. Ժողովի գումարման մասին։ Խառն Ժողովը իր հաւանութիւնը յայտնեց։ Ազգ. Ժողովը պիտի գումարուի Տ. Եօաքիմ Պատրիարքին նախագահութեամբ, 24 մետրապոլիտներու, ութը աշխարհական անդամներու և իւրաքանչիւր նահանգէ մէկ մէկ ներկայացուցիչի մասնակցութեամբ։ Կ. Պոլսոյ թեմէն երկու ներկայացուցիչ պիտի գտնուին։ Ազգ. Ժողովին յայտագիրը պատրաստուելու վրայ է։ Խառն Ժողովը իր առջի օրուան նիստին մէջ զբաղեցաւ նաեւ օտար տէրութեանց յղուելիք յիշատակագրով։ Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ որոշուեցաւ յաջորդ նիստին յետաձգել անոր վաւերացումը։

ԱՅԱ-ՍՕՖԻԱՅԻ ՄԶԿԻԹԸ

Օսմ. կառավարութիւնը պաշտօն յանձնած է Իտալացի ականաւոր ճարտարապետ Պ. Մարամինիի՝ Կ. Պոլիս գալով քննելու Այա Սօֆիայի մզկիթին մէջ առաջ եկած ճեղքուածները։ Այդ ճարտարապետը կատարած է Վենետիկի Ս. Մարկոս եկեղեցիին վերանորոգութիւնը։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Սելանիկէն առջի օրուան թիւով Օսմ. Լոյտի ղրկուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը նորէն հրամայած է որ զինուորական ուժով գրաւուին երկաթուղիի գիծերը, կամուրջները եւ կարեւոր չէնքերը։

⁂ Սքիւպէն կը հեռագրեն թէ Սերպիա զէնք ներմուծելու ամբաստանութեամբ ձերբակալուած անձերը, որոնք առաջ արձակուած էին, նորէն ձերբակալուած են, ատոնց մէջ կան սերպ ուսուցիչ մը եւ Պօյանօֆչէէն Բրօթա։

⁂ Զինաթափութիւնը կը չարունակուի Շքոտրայի մէջ։ Զէնքերու յանձնումի պայմանաժամը երեք օր երկարաձգուած է։ Երկու օրուան մէջ հաւաքուած են 7860 հրացան, 918 րեվօլվէր, 106,143 փամփուշտ, վառօդ եւ ռազմամթերք։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Իգտամ կ'իմանայ թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Գայզէրի նմանող երկու զրահաւորներ գնելու համար Գերմանիայէն։ Այդ զրահաւորներու տարողութիւնը 10,000 թօնօ է և աւելի մօտ ատեն մէջ չինուածներէն են։ Արագութիւնը, 17 հանգոյց, 13,500 ձիու զօրութեամբ մեքենաներով ձեռք կը բերուի։ Մեծ թնդանօթներուն թիւը չորս է, իսկ փոքր թնդանօթներունը՝ տասնչորս։

⁂ Թորբիլահալածներու բոլոր թընդանօթները Քրուբի գործարաններուն յանձնարարուած են։ Այդ թնդանօթները սեպտեմբերի սկիզբը պիտի յանձնուին։ Թորբիլահալածներու Թորբիլներուն փորձերը յաջող արդիւնք տուած են։

⁂ Կառավարութիւնը, առջի իրիկուն, Թօքաթլեանի մէջ հարիւր հոգինոց սեղան մը տուաւ օսմ. նաւատորմի հանգանակիչ մարմինոյն։ Ճառեր արտասանուեցան։

⁂ Հեռագրական վերջին լուրի մը նայելով, Թուրք կառավարութիւնը մէկ միլիոն անգլ. ոսկիի գնած է Պրանտէպուրկ և Վէօրթ զրահաւորները, որոնք Գօքըրներու կռուին ատեն չինական ջուրերը ղրկուած էին։ Պոլիսէն փոխադրաւ[illegible] տանելու համար։

ԵՐԿՈՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ

ԽՈՇՏԱՆԳՈՒԱԾ

Գավալայէն կը գրեն Օսմ. Լոյտի. «Թասօսէն հասած երկու գրօսաշրջիկներ, ուր քանի մը օր մնացած էին, կղզիին հնագիտական ճոխութիւնները ուսումնասիրելու համար, իբր կասկածալի ձերբակալուելով, չուկային մէջ խոշտանգուեցան ոստիկան զինուորներու եւ ոստիկանական պաշտօնեաներու կողմէ։ Այս վերջիններուն բիրտ վարմունքը տեսնելով, ստարականները որոշեցին մինչեւ կառավարչատուն ընկերանալ ձերբակալուածներուն և խոշտանգուածներուն։ Հոն Ֆրանսացիները ազատ արձակուեցան գայմագամին կողմէ։ Երեսփոխաններու զաւակներ են ատոնք, Պ. Բիքար եւ Պ. Րէյնաք, ու չատ գէշ տպաւորութեամբ մեկնած են Գավալայէն։ Ոստիկանութիւնը չէ՞ր կրնար իր պաշտօնը կատարել, առանց խոշտանգելու զանոնք, զայրացած ժողովուրդին աչքերուն տակ։»

ԵՊԱՐՔՈՍԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եպարքոս Հագգը փաշա յառաջիկայ հինգշաբթի օր Եւրոպա կ'ուղեւորի։ Ուղղակի Մարիէնպատ պիտի երթայ, առանց կանգ առնելու Սօֆիայի եւ Պելկրատի մէջ։ Յայտնի չէ թէ վարչապետը Բարիզ պիտի՞ այցելէ։

ՍՈՎԱԼԼՈՒԿ ՔԱՂԱՔ ՄԸ

Պրուսայէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն քաղաքապետութիւնը հացի գնոյն համար սակագին մը սահմանած էր։ Այդ անօրինութիւնը անհաճոյ թուելով հացագործներուն, այս վերջինները գործադուլ ըրած ու քաղաքը սովի մատնած են։

ՄԷՏԻՆԷԻ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

Մէտինէէն ղրկուած յուլիս 3 թուակիր հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ արիւնահեղ ընդհարում մը տեղի ունեցած է կանոնաւոր զօրքերուն եւ Շէյխ Խալիլ, Նէճրին եւ Վէլէտ Ալի ցեղերուն պատկանող Պատվիներուն միջեւ, որոնք կ'ուզէին յարձակիլ Մէտինէի վրայ։ Յարձակողները յաջողած են քանդել մէկ քանի գիւղաքաղաքներ եւ արմաւենիներու անտառներ մինչեւ Ճէպէլ Հէճարէ, որ Մէտինէէն մէկ ու կէս ժամ հեռու կը գտնուի։ Հոն յառաջապահ գունդին կողմէն ձերբակալուած են։ Թնդանօթաձիգները հասնելնուն վրայ՝ Արաբները կը յաղթուին ու կը փախչին 22 հոգի մեռեալ ձգելէ յետոյ։ Զինուորները 3 մեռեալ եւ 9 վիրաւորեալ ունեցած են։ Պատվիները որոնք սովորութիւն ունին միչտ մեռեալները իրենց հետ միասին տանելու, կը կարծուի որ ահագին կորուստներ ունեցած են, քանի որ իրենց ընկերներէն դեռ 22 հոգի մեռեալ գտնուած են կռուոյ դաշտին վրայ։

ԱՆԳԼԻԱՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐԸ

Թայմզ կը գրէ «Անգլ. չահերու ներկայացուցիչները քննադատուեցան, որովհետեւ կ'առաջարկեն Հօմէն Տրիպոլիս երկաթուղիի գծի մը չինութեան ձեռնարկել, քիլոմէթրական երաշխաւորութիւն պահանջելով։ Ֆրանսա կը փափաքէր այդ գծին մենաշնորհը ձեռք բերել, եւ յաջողեցաւ ձեռք բերել։ Բայց Ֆրանսացիները միջադէպէ մը օգուտ քաղելով՝ իբր փաստ գործածեցին անգլեւֆրանսական գործակցութեան դէմ։ Անգլիացիներուն դէմ նմանօրինակ չատ մը գանգատներ կը հրատարակենք, ինչ որ գէշ ազդեցութեան մը առաջ բերած է այն պահուն երբ գերման ազդեցութիւնը կը ջանայ անձայն կերպով միջամտել արեւելքի մէջ ֆրանսական ձեռնարկներուն։»

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ ՈՒՂՏԻ ՄԻՍԷՆ ԵՐԵՔ ՀՈԳԻ ՄԵՌԱԾ ԵՒ 150 ՀՈԳԻ ՀԻՒԱՆԴԱՑԱԾ.— Հին Դամասկոսի մէջ օձ մը կը խայթէ ուղտ մը, ուղտին տէրը, իր կենդանին սատկելէն յետոյ, չուզելով վնասի ենթարկուիլ, միսը կը ծախէ, և չատ մը ընտանիքներ կը գնեն այդ միսէն և եփելով կուտեն։ Ուտողներէն երեք հոգի թունաւորուելով մեռած և 150 հոգի ալ հիւանդացած են։ Դամասկոսէն բժշկական մարմին մը ղրկուած է։

ԳՈՂ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ. — Թօրգարու Թ. Թաղապետութեան Ա. հաշուակալ Ալի Րիզա պէյի բնակարանին մէջ ծառայող Մարիքա անուն սպասուհին, իր տիրոջ բացակայութենէն օգուտ քաղելով, 250 ոսկի, Ռումէլիի քանի մը պարտաթուղթ ու գոհարեղէններ վերցնելով, կծկը դըրած է։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ այդ անհաւատարիմ սպասուհին։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅԻ ՄԸ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Մուտանիայի երկրագործական պանքայի մասնաճիւղին գործակալ Մուխթար պէյ 170,000 ղրուշ գողնալով սնտուկէն, խոյս տուած է։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ գողութեան հեղինակը։

ՔԱՋԱՍԻՐՏ ԱՂՋԻԿ ՄԸ.— Կէօզթէփէ (Իզմիր) երեքշաբթի առտու 14 տարեկան հայ աղջիկ մը Զիյա պէյի տան դիմացի ծովեզերեայ բաղնիքը լողացած պահուն խորունկ տեղի մը կը հանդիպի և [illegible] կըսկըսի տապլտկիլ։ Բարեբախտաբար այդ միջոցին նոյն բաղնիքը կը մտնէ 13 տարեկան յոյն աղջիկ մը Թիթիգա Միխայիլիտիս, և անմիջապէս հագուստները հանելով կը նետուի ծով և երբ քաջ լողորդ կը մօտենայ խեղդուելու մօտ եղող հայ աղջկան որուն գլուխը միայն կը տեսնուէր ջուրին մէջ, և անոր վիզէն բռնելով կը սկսի վեր հանել, միեւնոյն ժամանակ օգնութիւն պոռալով։ Այս աղաղակին վրայ, Զիյա պէյի կինը և ուրիշ դրացուհիներ կը հասնին և երկու դեռահաս աղջիկները ծովէն դուրս կը հանեն։ Մինչեւ բժիշկին հասնիլը, ներկաները պէտք եղած խնամքները կը տանին հայ աղջկան որ վերջապէս կըթափի և ստոյգ մահէ մը կ'ազատի՝ նախ չնորհիւ յոյն քաջասիրտ աղջկան և ապա դըրացուհիներու անմիջական խնամքներուն։ Նէօ Կազէթա այս լուրը արտատպելով Իզմիրի Քէօլլէն, կառաջարկէ կառավարութեան որ յոյն օրիորդին ազատարարի պատուանշան տրուի։

ԴԻԱԿ ՄԸ.— Առջի առտու, Ղալաթիա, Գալաֆաթ Եէրիէն դիակ մը գըտնուեցաւ։ Յակոբ անուն մարդու մը մարմինն էր, Սէյեար չոգենաւին մէջ նաւաստի։ Տասը օր առաջ ծով մտած ըլլալով խեղդուած էր։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 13ին (Ր. Ն.)։ Գիշերօթիկները կը վճարեն տարեկան 16 օսմ. ոսկի, 8 ոսկի մուտքի ատեն և 8 ոսկի յունուարի մէջ. իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարանին գանձապետին կը յանձնէ 1 օսմ. ոսկի՝ գիրքի և ուրիչ դպրոցական պիտոյքներու համար, աւելցածը իրեն կը վերադարձուի տարիին վերջը։ Ծնունդի և Զատկի արձակուրդները վարժարանիս մէջ անցընող աշակերտը իւրաքանչիւր արձակուրդի համար կը վճարէ 60 ղշ.։ Նամակ կամ դրամ ղրկել Պօղոսեան Կարապետ աղայի հասցէին, Նիկոմիդիա։

Վարժարանիս յարակից Ֆավր կրթարանը կը վերաբացուի սեպտ. 13ին (Ր. Ն). տարեկան վճարումն է 12 օսմ. ոսկի. Ծնունդի կամ Զատկի արձակուրդին համար 40 ղշ.։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի կամ Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պայպըլ-Հաուս, Կ. Պոլիս, կամ Տնօրէնութեան՝ Պարտիզակ։

10—9

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՒՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌ

Չափազանց խոհեմ, չափազանց դիւանագէտ, Պիզմարք Քավուր, Մեթերնիք ու Պիքոնսֆիլտ իրար միացած, Վարչութիւն մը ունինք և կարծեմ անկէ առաջ կուգայ կոր բոլոր չարիքը։

Ըստ Տօքթ. Սեղրոսեանի, ուրբաթ օր, ազգային ժողովի մէջ ըրած յայտարարութեան՝ Վարչութիւնը հայրապետական կոնդակին և ազգային ժողովի որոշման սահմանէն անդին անցեր է միթինկներու խնդրին առթիւ։

Հետեւութիւն. — Վարչութիւնն է Իզմիրի եղեռնին միակ պատասխանատուն։

Եւ ինչո՞ւ համար Վարչութիւնը արտօնած է որ Հայերը եղբայրասպան կռիւի մը մղուին։

Ասոր պատասխանը չի տար Տօքթ. Սեղրոսեան, որովհետեւ ազգին այս գրգռեալ վիճակին մէջ կարելի չէ բացատրել այդ ինչուն։

Կ'ըմբռնենք նուրբ դիւանագիտութեան այդ պատ ի պատ դարձուածքները։

Եթէ ազգին վիճակը գրգռեալ չըլլար Վարչութիւնը պիտի բացատրէր թէ ինչո՛ւ այս գրգռեալ վիճակը ստեղծած է. որովհետեւ եթէ այսօր ազգը գրգռեալ վիճակ մը ունի պատճառն այն է որ Վարչութիւնը հայրապետական կոնդակին և ազգային ժողովի որոշման սահմանէն անդին անցած է, իր իսկ յայտարարութեամբ.

Բայց ինչ որ է, բանն այն է որ Վարչութեան որոշումէն անկախաբար կարելի եղաւ խնդիրը խաղաղօրէն կարգադրել, գոնէ առենի մը համար։

Իսկ գալով Վարչութեան յայտնել չկրցած բացատրութեան, չեմ կարծեր որ ցոյց տրուածին չափ խորհրդաւոր և վսեմ բան մը ըլլայ։ Ատիկա պարզապէս նուրբ դիւանագիտութեան խաղեր են զորս չենք կրեր, որովհետեւ մենք ալ, իբրեւ Հայ, օլտուխճա դիւանագէտ ծնած ենք։

Լսածիս նայելով նուրբ դիւանագիտութեան արդիւնք է եղեր նաեւ փոխանորդ Հօր Վարչութեան կողմէ արդարացման ապուշցուցիչ պարագան։

— Ինչպէ՞ս եղաւ այդ, հարցուցի Վարչութեան անդամներէն մէկուն։

—Խելքդ չհասնիր, պատասխանեց ազգային դիւանագէտը խորհրդաւոր ժպիտով մը, բանին մէջը ուրիշ բան կայ...

«Բանին մէջը երբ ուրիշ բան կըլլայ, ա՛լ խերը տես այդ բանին» խորհեցայ ինքնիրենս։

Ցաւօք, ժողովին մէջ, երբ Ս. Պատրիարքը չուզեց որ Վահան Թէքէեան կարդայ փոխանորդ Հօր առ Հրանդ Մարգարեան գրած խնդրագրին բնագիրը, որով որբերու և կարօտեալներու սահմանուած դրամէն «կարեւոր գումար» մը կը հայցէր իրեն ու իր ընտանիքին համար, այն ատեն ըմբռնեցի թէ ի՛նչ էր բանին մէջի բանը։

Վարչութեան դիւանագիտական յայտնութիւններէն ետքը, երէկի Ազատամարտ-ին մէջ Ատոմ եւս տարօրինակ յայտնութիւններ կ'ընէ.

«Բացի գոցի հարցը, կը գրէ, եկեղեցիներու հարց չէ, այլ Փոխանորդը բանալու և գոցելու հարց է։»

Այսինքն, ըսել կ'ուզէ, պատրիարքարանի, Երուսաղէմի, հիւանդանոցներու, որբանոցներու, աղքատախնամներու, բարեգործականներու, Նպաստամատոյցներու, եայլնի մէջ գեղծումներու հարցն է։

Ասիկա մութ է քիչ մը և Տօքթ. Սեղրոսեան պերճախօսութիւն կը հատի։ Բայց թողունք որ ազգին գրգռեալ վիճակը անցնի ու այն ատեն անշուշտ Ատոմ աւելի բացայայտ կերպով պիտի լուսաբանէ իր միտքը։

Առ այժմ սպասենք ասպայեղծ ջերմութեան անցնելուն, աշնանային առաջին անձրեւներուն ուր հանդարտ մտքով կարելի պիտի ըլլայ ամէն բան ըսել ամէն բան հասկնալ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆ

Մուշի Առաջնորդ Տ. Ներսէս Սրբազան երէկուան թիւով նոր սպանութիւն մըն է որ կը ծանուցանէ Պատրիարքարան և ըստ սովորութեան արդարութիւն կը պահանջէ։

Այդ հեռագրով կ'ըսէ թէ բռնապետութեան ժամանակ Իբրանէկի աղքատիկ ժողովրդեան հողերը բռնի գրաւող և հիմա ալ իր բռնապետական արարքները շարունակող քիւրտ Հաճի Պարաս Րաւն և իր ընկերները՝ Ամօ և Հաջօ նոյն իսկ միւթեսարրըֆին պաշտօնատան դրան առջեւ սպաններ են Մարկուտ գիւղացի Խաչօն և դաշոյնի հարուածներով ծանրապէս վիրաւորեր են Խաչօին ընկերներէն Մկօն, Գէորգը և Պետրոսը։ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ այս հեռագիրը շտապողաբար ներկայացուեցաւ վարչապետութեան։

ՀՐԱՒԷՐ

Իրաւաբանական վարժարանի նպաստընկալ ուսանողները յառաջիկայ երեքշաբթի օր կը հրաւիրուին ներկայանալ Նպաստից յանձնաժողով դիւանին։

ԻԶՄԻՐԻ ԴԷՊՔԸ

Իզմիրի Թուրք թերթերը կարգ մը նոր մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն Իզմիրի Հայոց եկեղեցիին մէջ ծագած դէպքին առթիւ զոհ գացած Գէորգ էֆ. Բէլիչեանի սպանիչ Գասպար Նազարէթ Տէմիրճեանի ձերբակալման վրայ, Պուրնովայի մէջ։ Կառավարութիւնը լսած ըլլալով որ Գասպար պահուըտած է, կը փնտռէր զայն և ոստիկանական ամէն կեդրոններ հրաման ղրկուած էր։ Պուրնովայի ոստիկանութիւնն ալ խիստ հետազօտութիւններ կը կատարէր ու խաները խուզարկութեան կ'ենթարկէր։ Խանի մը յաճախորդներէն մէկը ուշադրութիւն կը գրաւէ և ա՛լ աւելի կասկած կը ներշնչէ, երբ կ'ըսէ թէ Յոյն է և շրջակայ գիւղերը պիտի երթայ։ Ոստիկանութիւնը վրան կը խուզարկէ և կը գտնէ կռիւի մը պատճառ իրեն ղրկուած զատական կոչնագիր մը՝ Գասպար պինի Նազարէթ անունով և ատրճանակ մը ու բազմաթիւ փամփուշտներ։ Փամփուշտները լեցուած էին անծուխ վառօդով։ Ձերբակալուածին անկողնին տակն ալ խուզարկելով՝ կը գտնուին ֆէս մը ու գլխարկ մը։ Ձերբակալուածին յայտարարութեանց և այս իրողութեանց միջեւ հակասութիւն գտնուելուն, Պուրնովայի քօմիսէրը այդ անձը կը ղրկէ Իզմիր, կասկածելով թէ այդ մարդն է ծանօթ դէպքին պատճառը և Գէորգ Բէլիչեանի սպանիչը։ Գասպար Տէմիրճեան անմիջապէս հարցաքննութեան կ'ենթարկուի և իր դէմ եղած ամբաստանութիւնը ապացուցուելով, վար կը դրուի։ Թարգմանուած է այն ճառը, զոր պիտի կարդար Նալպանտեան, և մէջը սեռնուած են կարգ մը խռովայոյզ մասեր։ Ձերբակալուածներէն Վահան Պալապանեան, Երուանդ Նալպանտեան, Կարնեցի Կարապետ և Թադէոս Տէր Թադէոսեան էֆ.ները ազատ արձակուած են։ Իսկ միւս ձերբակալուածներէն տասը հոգի վար դրուած են։ Ձերբակալուած է նաեւ Սէլվիլի օղլու Սերգօ, և տանը մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, գտնուած են փամփուշտներ, յարանման անոնց, որոնք հանուած էին սպանուած Բաթինայի մարմինէն. Հետեւաբար Սերգօ կ'ամբաստանուի թէ ինք եղած է պատճառ աղջկան մահուանը։ Իքդամ կ'ըսէ թէ Իզմիրի Դաշնակցականներու պետ Պ. Պալապանեան հսկողութեան տակ է։

*** Լա Ռեֆօրմ կը գրէ թէ մինչեւ հիմա ձերբակալուած անձերուն թիւը 70ի կը հասնի։

*** Դաշինքի մէջ կը կարդանք.—Նահանգիս ընդհ. կառավարիչ Վսեմ. Մահմուտ Մուխթար պէյ, որ վարչական պըտոյտի առթիւ Չէշմէ կը գտնուի, կուսակալի փոխանորդին կողմէ իրեն ղրկուած հեռագրէն տեղեկանալով կիրակի օր Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիի բակին մէջ տեղի ունեցած եղերական դէպքին, անմիջապէս հեռագրաւ հրաման ըրած է Արդարութեան տեսչին եւ ընդհ. դատախազութեան՝ ամէն կարելի միջոցներով հետապնդել ոճրագործը եւ դէպքին դրդապատճառներն եւ զանոնք ձերբակալել տալով օրինական ամենախիստ պատիժներու ենթարկել։ Վսեմ. կուսակալն աւելցուցած է թէ, եթէ ինք Իզմիր գտնուէր, աղէտաւոր դէպքին օրն անձամբ կ'երթար Հայոց եկեղեցին եւ թոյլ չէր տար որ խռովութիւններ եւ ծանօթ ցաւալի ոճիրը տեղի ունենային։ Կառավարութիւնն ազդու միջոցներ ձեռք առած ըլլալ կ'թուի կիրակի օրուան դէպքերուն բուն պատասխանատուները գտնելու համար։ Մինչեւ այժմ բաւական թիւով անձեր ձերբակալուած ու բանտարկուած են։ Նախնական հարցաքննութիւններէ յետոյ ոմանք ազատ արձակուած և ոմանք վար դրուած են, և շատեր դեռ հարցաքննուելու վրայ են։ Ոճրագործին ձերբակալութիւնը շատ լաւ տպաւորութիւն թողուց Իզմիրի Հայ հասարակութեան վրայ։ Ոստիկանութեան տեսուչ Մեհմէտ պէյի աշխոյժ և ազդու հրամանները գործադրուեցան, որոնց շնորհիւ ձեռք անցաւ ոճրագործը։»

ՄԻԹԻՆԿՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ
ԵՒ ԱՆԳԼԻԱՑԻԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ռուիթէրի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ անգլիացի թղթակիցը, որ համակիր է Հայերուն, միթինկները եկեղեցիներու մէջ կատարելու խնդրոյն վրայ հետեւեալ շահեկան յայտարարութիւնները ըրած է Բիւզանդիոնի տնօրէնին։ Այս յայտարարութիւնները եղած են Իզմիրի արիւնալի դէպքէն առաջ.—

«Մենք կը ցաւինք որ Հայոց մէջ այսքան սաստկապէս միտքերն յուզեր է միթինկներու խնդիրը. Դաշնակցութիւնն ինչո՞ւ կը պնդէ որ եկեղեցիներուն մէջ միթինկ ըլլայ։ Անգլիոյ մէջ ամէն օր միթինկ կ'ըլլայ, բայց ո՛չ ոք միտքէն կ'անցընէ եկեղեցիները գործածել աշխարհային գումարումներու։ Եկեղեցիներն յատկացուած են լոկ եկեղեցական արարողութիւններուն բայց ամէն կողմ կան աշխարհային սրահներ՝ աշխարհային գումարումներու համար։ Եւրոպայի մէջ ո՛չ մէկ դաւանութիւն կը թոյլատրէ որ իր եկեղեցական սրբավայրերը ուրիշ նպատակներու գործածուին։ Ասիկա ո՛չ ազատականը կ'ընդունի, ոչ պահպանողականը։ Անգլիոյ մէջ ամէնէն ծայրայեղ ազատականն անգամ նախանձախնդիր է որ եկեղեցին իր սրբավայրի նշանակութեան մէջ միայն մնայ ճշդիւ։ Եկեղեցական ճշմարտութիւններուն չհաւատացողներն արդէն հեռի կը մնան եկեղեցիի շէնքէն ալ, իսկ հաւատացողները թոյլ չեն տար որ կիրքերը գրգռող աշխարհային հարցեր հոն յուզուին։ Բայց ամէն ազատ եւ սահմանադրական երկիր ունի իր բազմատեսակ սրահները, քաղաքական, ընկերական, գործաւորական, գիտական, գրական գումարումներու եւ դատախօսութիւններու համար։ Այս տեղ, Կ. Պոլսոյ մէջ ալ միայն Հայերն են որ այս խնդիրը կ'յուզեն։ Ուրիշ քրիստոնեայ և ոչ-քրիստոնեայ հասարակութիւնք բնաւ խնդիր չեն հաներ, և կ'ընդունին թէ կրօնական սրբավայրերը քաղաքական գումարումներու վայր չեն կրնար ըլլալ։ Մնաց որ, մենք, Անգլիացիներս, սահմանադրական ազգ ենք, դուք ալ Սահմանադրութեամբ կը կառավարուիք, ուստի զիրար կը հասկնանք երբ ըսեմ թէ մեծամասնութեան կամքն է որ պէտք է յաղթէ, ապա թէ ոչ՝ Սահմանադրութիւն չի մնար։ Քանի որ դուք խնդիրը ձեր օրինաւոր ժողովներուն վճռոյն ենթարկեր էք, և անոնք ալ մեծամասնութեամբ որոշեր են որ եկեղեցիներուն մէջ միթինկ չըլլայ, ինչու համար հակառակը կը պնդեն և փոքրամասնութեան մը կամքը քալեցնել կ'ուզեն ձեր քօմիդէի մարդիկը, որոնք Եւրոպա տեսած մարդիկ են։ Երբ փոքրամասնութիւնն իր կամքն ուզէ քալեցնել՝ ոտքի տակ առնելով մեծամասնութեան կամքը բռնակալութիւն հաստատած կ'ըլլայ սահմանադրական օրինաւորութեան տեղ։ Մենք ցաւեցանք Ղալաթիոյ եկեղեցիին դէպքին համար ալ։ Անգլիոյ մէջ ալ կը պատահի որ ժողովուրդին մէկ մասն այն ինչ «քլէրճիմէն»ը լսել չուզեր։ Այն ատեն ոստիկանութիւնը կ'ըսէ անոնց թէ քանի որ իրենք փոքրամասնութիւն են, թող ելլեն եկեղեցիէն և մեծամասնութեան ուզած եկեղեցականը պաշտօնավարէ։ Ո՛չ եկեղեցիի մէջ, ո՛չ եկեղեցիէ դուրս, փոքրամասնութիւնն իրաւունք չունի բռնանալու մեծամասնութեան վրայ։ Անգլիոյ մէջ ժողովուրդը բնազդապէս կը յարգէ այս կանոնը, և յարգել չուզողներուն ալ շուտով զայն յարգել կուտայ ոստիկանութիւնը, որ սահմանադրական կառավարութեան գործադիր ոյժն է։»

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ուսումն. Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ, ընթացիկ գործերով եւ ուսուցչական վկայականներու որոշումներով զբաղելէ զատ, հետեւեալ խնդիրները նկատի առաւ։ 1 — Քաղ. Ժողովը յղած էր Մէարիֆի մէկ պաշտօնագիրը որ կը յանձնարարէր ազգ. վարժարանաց շրջանաւարտներու վկայականներուն կէսը հայերէն եւ կէսը Թուրքերէն տպագրել։ Խորհուրդը սոյն առաջարկին նախաքննութիւնը յանձնեց իր անդամներէն Գ. Ինճէեան եւ Պ. Գարաեան էֆ.ներուն որոնք կ'ուսումնասիրեն արդէն կրթական նախարարութենէն նախապէս եկած թէզքէրէները։ 2 — Անցեալ տարի, Ս. Պատրիարքը թագրիր մը ուղղելով ծովային նախարարութեան, խնդրած էր որ հայ ուսանողներ ալ ընդունուին Հէյպէլիի նաւային վարժարանը։ Ներկայ տարւոյ սկիզբը պատասխան եկած ըլլալով որ ներկայացող ընտրելիներն ըստ բաւականին տեղեակ չէին անգլիերէն լեզուին, որ անհրաժեշտ է, Խորհուրդը որոշեց որ այս անգամ նոր դիմում մը ըլլայ Պատրիարքարանէն եւ ընդունելութեան պայմաններուն համապատասխանող պատանիներ միայն ղրկուին։ Նոյնպէս թագրիր ուղղել կրթական նախարարութեան, պետական բարձրագոյն վարժարաններու մէջ տարեկան ձրի հայ ուսանողներ ընդունելու համար, ինչպէս եղաւ նախորդ տարին։ 3. Խորհուրդը երկրորդ անգամ դիտողագիր ուղղած ըլլալով Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդին՝ երեք ուսուցիչներու հրաժարեցուցման դէմ Արամեան վարժարանէն առանց բաւական պատճառի, կարդալով անոր պատասխանը որ անհիմն փաստերու վրայ հիմնուած անբաւական ու խուսափողական էր, որոշեց իրողութիւնը պարզել Քաղ. Ժողովին, յայտագրելով կատարուած անիրաւութիւնը և չէզոքելով Գատըգիւղի Հոգաբարձութեան անվաւեր մարմին մը ըլլալը, վարժարանին խափանել վիճակը պատրուակելով առանց արտօնութեան զայն փակած ըլլալը եւայլն, մինչեւ Հոգաբարձութեան պաշտօնէ դադարումը պահանջել։

ԿԱԹՈԼԻԿ ՀԱՅԵՐԸ

Կաթոլիկ հայերու ազգ. սահմանադրութեան քննիչ յանձնաժողովը չորեքշաբթի օր վերջին անգամ ըլլալով նիստ գումարեց և միացեալ յօդուածները աւարտեց։ Ներկայ էին Աւետիս Արփիարեան և Լեւոն Բէշչեան էֆ.ները։ Այս վերաքննուած կանոնագիրը իր օրինագծի ձեւին մէջ պիտի տպագրուի և պիտի ղրկուի Սինոդի, Երեսփ. Ժողովի և գաւառ. ժողովներու անդամներուն, որպէս զի անոնք ալ իրենց կարգին քննեն և կարծիքնին յայտնեն յօդուածներու մասին։ Երեսփ. Ժողովը մէկ քանի օրէն արտասովոր նիստ մը պիտի գումարէ, քննելու համար Սինոդին կողմէ մէկ քանի յօդուածներու առթիւ ըրած դիտողութիւնները։ Գաւառներու առաջնորդ եպսկ.ները որոնք երկար ատենէ ի վեր հոս կը գտնուին, թէեւ կ'առարկեն թէ ձմեռը կը մօտենայ և իրենք անպատճառ պէտք է վերադառնան իրենց թեմերը, բայց որովհետեւ խօսք տուած են նախապէս, Կ. Պատրիարք Սրբազանը որոշած է որ Սինոդը չցրուուի մինչեւ որ ազգ. կանոնագրի քննութիւնը վերջանայ։ Այս առթիւ պիտի հրաւիրուին նաեւ մօտակայ թեմերու առաջնորդներ։ Շաբաթ օր Սագըզ Յովհաննէս էֆ. Կ. Պատրիարքարան երթալով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թէրզեան Սրբազանի հետ ազգ. կանոնագրի քննութեան խնդրին առթիւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ
Ս. Ռ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Սահմ. Ռամկավար կուսակցութեան կեդր. ակումբը հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Եգիպտոսի Ռամկավար ակումբներէն.

«Իզմիրի անիշխանական յարձակումին համար խորին ցաւով կը յայտնենք. կը բողոքենք ազգային իշխանութեան տրուած հարուածին դէմ. կը պահանջենք օրինական և կորովի միջոցներ՝ Սահմանադրութեան յարգանքին և որոշմանց գործադրութիւնը պարտադրելու համար։

Եգիպտոսի Ռամկավար ակումբներ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք որ Նիւ-Եորքի Թաւշանճեան տան ներկայացուցիչ Յարութիւն էֆ. Գամպէր որ վերջերս Պոլիս կը գտնուէր և առջի օր վերադարձաւ Ամերիկա, իր մեկնումէն առաջ նշանուած է հանրածանօթ դեղագործ Պ. Քանզուկի եղբօր աղջկան Օր. Լէօնթին Քանզուկի հետ։

Յարութիւն էֆ. Գամպէր գործի ասպարէզին մէջ մարզուած բանիբուն և գործունեայ երիտասարդ մըն է որ իր անհատական ձեռքովը խիստ փայլուն դիրքի տիրացած է այսօր Նիւ-Եորքի հրապարակին վրայ, մասնաւորաբար արեւելեան գորգերու գործառնութեան մէջ։ Իսկ օրիորդ Լէօնթին Քանզուկ խնամեալ կրթութիւն մը ստացած՝ յոյժ գեղանի ու շնորհալի օրիորդ մըն է որ իր անձնական ձիրքերովը բոլոր զինքը ճանչցողներուն համակրութիւնը գրաւած է։

Մեր շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք Գամպէր և Քանզուկ ընտանիքներուն այս բարեպատեհ նշանախօսութեան առթիւ։

ՓՈԽԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Պ. Փարամազ մեր մամուլին մէջ Նիխոսի մանուկ մըն է պարզապէս։

Գեղեցիկ ֆրազներով զարդարուն յօդուած մը գրած է, իբրեւ ջերմ պաշտպան հայ ուսուցչութեան և կը սպասէ անշուշտ որ պատասխան մը տամ։

Այդքանը չափազանց պիտի ըլլար ու տարաժամ։

Բայց գոնէ կարճ խօսք մը.

Եթէ Դաւթեան Գործակալութիւնը արդէն հաստատուած չըլլար, պէտք էր զայն ստեղծել յօգուտ հայ ուսուցչութեան։

Ուստի կը յայտարարենք թէ՝

Ուսուցիչ և վարժուհի գտնելու համար ազգ. վարժարաններու Հոգաբարձութիւնները կրնան և պէտք է դիմեն Դաւթեան Գործակալութեան ուր տրամադրելի են ձեռնհաս պաշտօնեաներ՝ ամէն աստիճանով ու կարողութիւնով,

Եւ թէ՝

Գործակալութեան միջոցաւ պաշտօնի դրուած ուսուցիչներ և վարժուհիներ պարտաւոր են իրենց մէկ ամսականին հաւասար գումար մը վճարել մեզի, և Դպրոցական Վարչութիւնները որ մեզմէ պաշտօնեայ կ'առնեն, պարտին այդ վճարումը ապահովել, որպէս զի մենք դրամական խնդիր չունենանք ուսուցիչներուն հետ։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

24 յուլիս 1910
Սեթեան խան, թիւ 12

ԹԱՏՐՈՆ

ԶԱՐԻՖԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Այս կիրակի, յուլիս 25ի գիշերը, Սարըճար-Եէնիմահալէ, հաճի Միսաքի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուի, կովկասահայ կեանքէ առնուած Ա. Աբելեանի Մարող ճրագներ տամ 3 արար և խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ՝ Թիւրիմացութիւն մէկ արար։

ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՆՔ ԹԷ

Գործակալութեան միջոցաւ պաշտօնի դրուած ուսուցիչներ և վարժուհիներ պարտաւոր են իրենց մէկ ամսականին հաւասար գումար մը վճարել մեզի, և Դպրոցական Վարչութիւնները որ մեզմէ պաշտօնեայ կ'առնեն, պարտին այդ վճարումը ապահովել, որպէս զի մենք դրամական խնդիր չունենանք ուսուցիչներուն հետ։

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ ԷՖ.
ԴԵՌ ՉԷ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

Բ. Դռնէն կը տեղեկանանք թէ Օսմ. Երեսփոխան Բաստրմաճեան էֆ. թէեւ Պաթումի մէջ բանտէն հանուած է, արդէն ոչ թէ ազատ արձակուելու, այլ հսկողութեամբ Թիֆլիս ղրկուելու համար։ Կ'ըսուի թէ Օսմ. Կառավարութիւնը պիտի բողոքէ այս քաղաքականութեան դէմ, քանի որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը հրամայած էր ազատ արձակել Բաստրմաճեան էֆ.ն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Հելլէն կառավարութիւնը եւրոպական մեծ տէրութեանց բողոքագիր ծանուցագիր մը տուաւ, Թուրքիոյ մէջ Հելլէններու դէմ մղուած տնտեսական պայքարին համար։

ԱՆԳԼ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ Թագաւորին գահակալութիւնը Սուլթանին ծանուցանելու պաշտօն ունեցող պատուիրակութիւնը, երէկ Սուլթանին ներկայացաւ։ Այս առթիւ Պոլսոյ Անգլիական դեսպանին իր պաշտօնին մէջ վերհաստատուած ըլլալուն գիրն ալ մատուցուեցաւ Սուլթանին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Քիլ յանձնարարուած չորս մարտանաւերէն երկուքը ճամբայ հանուած էին արդէն, իսկ միւս երկուքը Մուավենէթը Միլլիէ եւ Կայրէթը Վաթանիէ անուն երկու յածանաւերն ալ շինուած եւ փորձերը կատարուած են։ Յանձնումի գործողութիւնները լրացուցին եւ յառաջիկայ շաբաթ օր կը մեկնին դէպի Պոլիս։ Հազարապետ Րէուֆ պէյ Քիլ մեկնած է, նոյն մարտանաւերը Պոլիս բերելու համար։

ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԻ ՀՐԱՒԷՐ

Գերմանիոյ Վիլհէմ կայսրը արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշայի քաշած հեռագրով մը Պէրլինի, Տանձիկի եւ Քէօնիկսպէրկի մէջ աշնան կատարուելիք ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար Գերմանիա հրաւիրուած է սպայակոյտէն Խալիլ պէյ, տեղակալ Ճէվատ պէյը։ Յիշեալները Օգս. 7ին կը մեկնին Պոլսէն։ Գերմանիոյ աշնան ռազմափորձերուն մասնակցող գերման սպաները հեռագրաւ հրաւիրած են Բ. զօրաբանակի օսմ. սպաները՝ ներկայ գտնուիլ նոյն ռազմափորձերուն։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ռումանական դեսպանը, երէկ, այցելեց արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշային։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՁԻԵՐ

Ռուսիայէ 69 պատերազմական ձիեր գնուեցան։

ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ

Պոլսոյ կուսակալութեան թէմէթթիւի պաշտօնեաներէն Ազիզ պէյ և Մագսուտ էֆ. Խուտավէրտեան Բերայի շրջանակի թէմէթթիւի պաշտօնեայ անուանուած են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ

Կալաթա, Եիւքսէք-Գալտըրըմ, թիւ 45

Սոյն աշխատանոցին տէրը երկար տարիներ Եւրոպայի զանազան արուեստանոցներու մէջ աշխատելէ յետոյ ատենէ մը ի վեր հաստատուած է Կալաթա, Եիւքսէք-Գալտըրըմ։ Իր աշխատանոցին մէջ կը փորագրուին ամէն տեսակ գործեր նուրբ և ճաշակաւոր, ինչպէս նաեւ քիմիական մեթոտներով զինկօկրաֆիէ կաղապարներու խնամեալ արտադրութիւն։ Քաուչուէ կնիքներու փորձ վարպետներ անմրցելի կը դարձնեն քաուչուէ կնիքներու գործերը։ Մէկ լեզուով կնիք մը կլոր կամ ուրիշ ձեւ 6 ղրշ., երկլեզուեայ կնիք մը 8 ղշ., երեք լեզու քաուչուէ կնիք մը 10 ղրշ.։ Տպագրութեան արագատիպ մեքենայով մը օժտուած է արուեստանոցը, ուր կը տպագրուին ամէն տեսակ գործեր. ուժ տրուած է աւելի առեւտրական տպագրութեանց. 60 ղրշ.էն վեր տպագրութեան գործ ապսպրողներուն քաուչուէ երկլեզուեայ կնիք մը կը նուիրուի։ Գաւառներէն յանձնարարութեանց կը սպասուի։

ՀԱՅԿ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻ ՏՆՕՐԷՆ-ՎԱՐԻՉ
ԳԷՈՐԳ Ն. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
Փորագրիչ-տպագրիչ

50—20

ՊԱՐՏԷԶ ՊՈՄՕՆԹԻ,
ՖԷՐԻՔԷՕՅ

ԿԻՐԱԿԻ, 25/7 ՕԳՈՍՏՈՍ
ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Ժամը 4էն 8½ ըստ Եւրոպական
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ
ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ԳԻՆԸ ՆՈՅՆՆ ԵՆ

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաֆանօսքօբիի, պռօնքօսքօբիի, էզօֆակօսքօբիի ու ամենէն նորանոր մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը շտկէ նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և աղաց կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքովը։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պաղչէ գաբու, Համիտիյէ սէպիլի դէմ, Սարգ Իւթիւճեան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիշլի ճամբայ, Թագսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 55—2

THE GLOBETROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱՆՑ,
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ
ԳՏՆՈՒԻՆ

ԹԻԹԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻ

ԹՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ

Մանիֆաթուրայի և սեղանաւորական գործերով զբաղող համբաւաւոր Տան մը մէջ երկար տարիներ պաշտօնավարած փորձառու համարակալ մը որ բացի հայերէնէ գիտէ նաեւ տաճկերէն և ֆրանսերէն լեզուներն և հմուտ է կալուածական գործողութեանց են. շաբթուան մէջ մի քանի օր տրամադրելի միջոց ունենալով, կը փափաքի այցելու պաշտօն ստանձնել չափաւոր պայմաններով։ Խիստ պատուաւոր յանձնարարութիւն և երաշխաւորութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։ 4—12

ԴՊՐՈՑԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ

Ուսուցիչ և Վարժուհի ընտրելու համար կրնան և պէտք է դիմեն ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ (Սեթեան խան, Մօլա Թաշ, Կ. Պոլիս) Մեր մօտ տրամադրելի են ձեռնհաս պաշտօնեաներ՝ ամէն աստիճանով ու կարողութեամբ։

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

ԻԼԱՆ
Ճեմիյեթի Միւթեճեպպիւսե

Ճէմիյէթիմիզին սէնէվի մէճլիսի ումումիսի աղըսթօսըն եիրմի իքինճի բազար կիւնիւ իճթիմա իտէճէյինտէն նիզամնամէնին եիրմի եէտինճի վէ եիրմի սէքիզինճի մատտէլէրի միւճիպինճէ խուսուսաթը աթիյէնին միւզաքէրէսի իչիւն ճէմիյէթ ազասընըն վէ խասսա քէյֆիյէթ թէվքիլի միւպէյյին րիյասէթէ խիթապէն եազըլան մէքթուպ իլէ վէքիլլէրինին հիսապը ճարի թէֆթէրլէրի միւսթաեհըլէն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ իքի բուչուքտա Նուրը Օսմանիյէտէ գըրաաթհանէի Իգպալ գարշուսընտա խուսուսի գօնագ սալօնընտա հազըր պուլունմալարը պէյան օլունուր.

1. Մուամէլաթը ճարիյէ րաբօրընըն գըրաաթը,

2. Ճէմիյէթ հիսապաթընըն թէտգիգ վէ թաստիգի,

3. Սէնէյի աթիյէնին պիւտճէսինին թաստիգի,

4. Ճէմիյէթ Նիզամնամէսինին պազը մատտէլէրինտէ թատիլ թէքլիֆի,

5. Նիզամնամէնին օն պէշինճի մատտէսի միւճիպինճէ միւտտէթի խիտմէթ պուլան մէճլիսի իտարէ ազալարընըն եէրինէ ինթիխապը,

6. Մուհասէպաթը սէնէյիէ հագգընտա պազը թէքլիֆաթըն թէտգիգի,

7. Վիլայէթթա չիւպհէ թէշքիլ իտէն ջէվաթա այրըճա իթաար. 3—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— Թէմպէքի Բոխօրիքէ 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ 1910 Օգոստոս 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին նոյն թուականին պայմանաժամէ ասպառած թիւ 35 կտրօնը ու նոյն փոխառութեան անցեալ յուլիս 1/14ին վիճակահանութեան մէջ ամօրթի ելած պարտաթուղթերը։ Թուակիր պօռտըռօններուն հետ ներկայացուած կտրօններուն ու պարտաթուղթերուն փոխարէն ստացագիր մը պիտի տրուի, որ իր թուականէն 10 օր յետոյ պիտի վճարուի Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ անաուկէն։ 12—2

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Լ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1910-11

Վարժարանիս 30րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպտ. 1ին։

Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնը պիտի կատարուի օգոստ. 30-31։

Դասերը կանոնաւորաբար պիտի սկսին սեպտ. 1 Դշ. օրը։

Վարժարանս ունի միջնակարգի Ա.-Զ. դասարանները և երկամեայ դասընթացքով Ուսուցչանոց։

Աշակերտ մը վարժարանիս Ա. դասարանն ընդունուելու համար պէտք է ըլլայ 11-12 տարեկան, ուշիմ և առողջ։

Մուտքի քննութեան և այլ տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Տեսչութեանս, որ փափաքողներու կ'ուղարկէ վարժարանիս յայտագրէն։

Գիշերօթիկ թոշակաւոր աշակերտները պարտաւոր են վճարել կանխիկ.

Ա.) իբրեւ մուտքի տուրք (միանուագ) Լ. Օսմ. 3։

Բ.) իբրեւ տարեթոշակ Լ. Օսմ. 15։

Ասկէ զատ, 3 օսմ. ոսկի, իբրեւ պահեստի դրամ, որ աշակերտին ետ կը տրուի վարժարանէս վերջնապէս մեկնելուն պահուն։

Ցերեկեայ թոշակաւոր աշակերտութեան համար, պէտք է վճարել նոյնպէս կանխիկ.—Ա. և Բ. դասարաններուն համար 6.— Օսմ. Լ.

Գ.— Զ. դասարաններուն համար 7 Օսմ. Լ.։

Տարեկան արձակուրդին վարժարանս մնացողները կամ Արտաձոր օդափոխութեան մասնակցողները պէտք է վճարեն 2 օսմ. ոսկի՝ 2 ամսուան համար։

Կամաւոր առարկաներէն ջութակի հետեւողները կը վճարեն 2 օսմ. ոսկի, իսկ դաշնակի հետեւողները՝ 3։

Աշակերտական թոշակները և այլ տուրքերը պէտք է ղրկել Տեսչութեանս հասցէին՝ Օսմ. Կայս. Պանքայի վրայ քաշուած չէքով կամ մանտաբօսթով և կամ այլ վստահելի միջոցաւ։

Ձրիավարժ աշակերտներու ընտրութեան համար դիմում ընել աւելորդ է։ Ի հարկին վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութիւնը կուտայ ընտրական հրահանգ՝ սաներու ընտրութեան համար, ուր որ պէտք է։

⁂ Ուսուցչանոցին մէջ կ'ընդունուին միջնակարգ վարժարաններէ վկայեալ ընթացաւարտներ, առանց քննութեան։ Ուսուցչանոցի ուսանողները պէտք է ըլլան առ նուազն 18 տարեկան։ Ազգ. բարձրագոյն նախակրթարաններէ վկայեալ ընթացաւարտները կ'ենթարկուին մասնաւոր քննութեան։ Այս վերջիններէն ընտրուած ուսանողները վարժարանիս բարձրագոյն դասարաններու դասերուն ընթացք հետեւելով՝ պիտի լրացնեն գիտութիւններու և լեզուներու մէջ իրենց ունեցած պակասը։

Երկու սեռէն ալ ուսանողներ կ'ընդունուին։

Ուսումը ձրի է։ Հաստատութեանս ծախքով և իր ընթացաւարտներէն պիտի պահուին ուսուցչանոցին մէջ 5 ուսանողներ, իսկ Հայոց Միացեալ ընկերութեանց ծախքով՝ 10 ուսանող։

Փափաքողները կրնան դիմել Տեսչութեանս կամ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Կարնոյ շրջանակի վարժարանաց տեսուչ Մ. Մինասեան էֆէնտիի։

Ազգ. կրթական ընկերութիւններ, միութիւններ, ուսումնական խորհուրդներ, վարժարանաց հոգաբարձութիւններ և բարեգործ կրթասէր Ազգայիններ Ուսուցչանոցին մէջ կրնան պահել տալ ուսանողներ՝ իրենց ծախքով։ Իւրաքանչիւրին համար տարեկան 24 ոսկին կը բաւէ։ Ուսուցչանոցի յայտագիրը կը ղրկուի ի մօտոյ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել վարժարանիս տեսչութեան։

Կարին, 4 Յուլիս 1910 փոխ-վերատեսուչ Սանասարեան վարժարանի։

Ա. Խաչատուրեան

Տեսչութեանս հասցէն է

Տեսչութիւն Սանասարեան վարժ.ի, Կարին

direction du Collége Sanassarian,
Erzeroum Turquie d'Asie

ՊԼՈՒՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Մովսէսեանց հաստատուած այս պարտէզը հիանալի տեսարան մը ունի։ Ըմպելիները առաջնակարգ են և գինը չափաւոր։ Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ, ամբողջ ամռան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8էն (Ը. Թ)։ Մուտքը ազատ է։

ԱԶԴ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

ՄԻԱՅՆ 166 ՂՐՈՒՇՈՎ

Այս միջոցն է գնել Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի 1904ի փոխառութեան պարտաթուղթ մը, որ Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի, Րումելիի երկաթուղիի, ևն., պարտաթուղթերուն յար և նման է, բայց անոնցմէ աւելի շահելու հաւանականութիւն կ'ընծայէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մէջ 2,000 թիւ կը շահի, այսինքն Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէէն 1974 թիւ աւելի և Րումելի երկաթուղիէն ալ 1050 թիւ աւելի կը շահին։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը երկու ամիսն անգամ մը, տարին վեց անգամ կը կատարուի Ամսթերտամի մէջ պետութեան հսկողութեան տակ։ Ամբողջ փոխառութիւնը բաժնուած է 72,000 կարգաթիւի։ Թուրքիոյ մէջ հոլանտական պանքա չգտնուելուն համար մեր ընկերութիւնն ամէն առեն կը վերագնէ հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը Եւրոպայի հրապարակին համաձայն լաւագոյն գինը վճարելով։ Նոյն պարտաթուղթերն աւանդ առնելով դրամ փոխ կուտայ նաեւ իւրաքանչիւր թուղթի համար մէկ օսմ. ոսկիի հաշուով և տարեկան 6 առ հարիւր տոկոսով։ Ուրեմն փոխանակ բոլորն գնելու տարեկան 60 ղրշ. կորսնցնելով, կամ աւելի վիճակահանութեան տոմսեր գնելու՝ աւելի մեծ կորուստի մը ենթարկուելով, կը յանձնարարենք գնել հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը, որոնք արքայական հրամանագիրով արտօնուելէ ետքը հրապարակ հանուած և կալուածներով երաշխաւորուած են և հիմակուան գինն է ընթացիկ դրամով 166 ղրշ., այսինքն ամէնուն համար ալ մատչելի գին մը։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի արժեթուղթ գնելով ամենեւին վնասի չէք ենթարկուիր, որովհետեւ մինչեւ 70 տարի կա՛մ ձեր տուած դրամը պիտի գանձէք, կա՛մ վարը յիշուած լեցուն պարգեւները պիտի ստանաք։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէ գնողը, պարտաթուղթին փոխարժէքէն զատ առանց ուրիշ դրամ վճարելու, 70 տարուան միջոցին 420 վիճակահանութիւններով քաշուելիք հետեւեալ պարգեւներուն պիտի մասնակցի.

250,000	Ֆր.ի պարգեւներ	70	անգամ
150,000	»	70	»
125,000	»	70	»
100,000	»	70	»
75,000	»	70	»
62,500	»	70	»
10,000	»	420	»
1,000	»	2100	»

և աւելի պակաս շահող ուրիշ շատ մը պարգեւներ։ Գաւառներէն կամ արտասահմանէն գնել փափաքողներն հաճին փոխարժէքը մանտաբօսթով կամ չէքով ղրկել հետեւեալ հասցէին.—

Crédit populaire Ottoman
société en Commandite

7 Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա, Պոլիս, Ֆէրուհ պէյ խան, Թիւ 5, և 7, Նոր Նամակատան դիմաց։

Աւելի տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել նոյն ընկերութեան։ Գաւառներու մէջ վաճառումն յանձն առնող գործակալներն կ'ուզուին։ 36—15

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աւստրեւամերիկեան

(Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պտուտակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան,

Ղալաթիա, Շարապ իսկէլէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց և Արապեան խանին վերեւ թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄԻՋԻ

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷ՛Ք

Տիկիննե՛ր և օրիորդնե՛ր, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօբուլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանսըլիս եկեղեցիին քով, Բաաժ Համօբուլօ, Թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հասնին զանազան գոյներով կերպասեղէններ՝ մետաքսէ, բուրդէ ու կտաւէ, կանանց քօսթիւմ-թայեօրներու և րըտէնկօթներու համար։ Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կօրսէթներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մետաքսէ հովանոցներ, 30 ղրուշէն սկսեալ պլուզներ, ժիւբօններ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ ևայլն։ Լամպրօբուլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, շանթէքլէր, փուչօններ ևայլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ նոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 շահ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Սիրիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1800	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրակօ	1713	Հումպէր	595	Մոնդէպէլլօ		Սփէրօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էպրօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էսքիմօ	1841	Քէլսօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթույն	2391
Սօլէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվոռնօ	1643	Րինալտօ	1553	Զենա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնզօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րոճէռ	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րոզալինտ	136	Մայօն	

Վիքօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, Թօքիօ շոգենաւը, նաւապետ Թարն, հոս հասած են։

Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ, օգոստոս 15ին հոս կը սպասուի։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՈՑ

Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 83

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց, Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13
Սկիւտար) Զարչը Պօյը, Թիւ 120։

Դասեր և նորոգութիւններ ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 58

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ
1828-1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ
9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ՀՐԴԵՀԻ, ԴՐԱՄՕԺԻՑԻ, ևլն. ևլն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
Գեն ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Պոպէքճի Օղլու Բաաժ։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳ. ԸՆԿ.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ, իր մասնաւոր շէնքին մէջ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ, կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխ, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	187,322,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	581,115,000	»
1908 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	83,232,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան Խան Վօյվօտա, Ղալաթիա։

Պոլսոյ գործակալութեան, Տիւթիւնճիւլէ խան, Ալըր Էֆէնտի Ճատտէսի, Թիւ 26

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 56

“ԼԱ ԲՐԷՎՈՒԱԵԱՆԹ„

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1893ԻՆ

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ ֆրանսական կառավարութեան հակակշռին ներքեւ.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան և վարչութեան անանուն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3,000,000 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 3, ՏՕԹԻՎԻԼ ՓՈՂՈՑ, ՓԱՐԻԶ

Ապահովագիրներ ամէնուն տրամադրելի, ամիսը 5 ֆր.էն սկսեալ վճարումով

Պանք տը Ֆրանսի մէջ 1910 Յունիս 15ին դրուած գումար՝

21,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՄՕՏ

Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար դիմել Կ. Պոլսոյ Տնօրէնութեան

ԿԱԼԱԹԱ Տնօրէն
ԹՕՓՀԱՆԷԼԻ ՓԱՍԱԺ Փ. ՌԷՊՈՒԼ 36

ՎԻՆԷՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝	130,000,000 քրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝	39,000,000 քրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պոզէն, Պրուն, Բէշթա, Ձէռնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլանկէրֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թարնով, Թէբլից, Թրէչէն, Վիլաչ և Նէօյթիթշ։

Վինէր Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդասեղներ ևայլն։

Վինէր Պանք-Ֆէրայն խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ [illegible] ղրուշէն։

«Մէյֆա» դրամարկղներ, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.— Քալաշնիկօֆի սակարան, Սէննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Պաքու, Պալաքօվօ, Էքաթէրինոտար, Էլիզապէթկրատ, Իսմայիլ, Կէրսօն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանդ, Քրէմէնչուկ, Մօսքուա (Կավրիլօֆ փողոցի մասնաճիւղով), Նիքօլայէֆ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքօլայէվսք, Նովօրոսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլօպոտա, Բոլթավա, Րիկա, Րիազան, Ռօմնի, Րիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Զլաթօբօլ, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսթիւղ, Վիթէպսք, Վիննիցա, Վոլոկտա և Վոզնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պօպրինեց, Եւբատօրի, Քաքովքա, Նիքօբոլ և Սմօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քօմիսիօնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավստահելի «Մէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Սնտուկ Նպաստաւոր տոկոսով։

ԸՆՏԻՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Առաջնակարգ դպրոցական շրջանին համար ամէն տեսակ ընտիր դասագրքերու մթերք մը տրամադրելի է ազգ. վարժարաններու համար։ Դիմել Դաւթեան Գործակալութեան, Սեթեան խան, Մոլլա Թաշի։

ՋԱՎՈՒՇՕՂԼՈՒԻ

Սիկառի Թուղթը

ՏԻԱԹՐՕՆԻ ՄԱՓՈՂԱՑԱՆ ՆԻՒ

Թիւ 14

Խարդախիչ մարքայով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ատոնց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտ մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը ջնեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Ծխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարախնիչին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴԻ ԶԱՐԴԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

«ՓԱՌՆԱՍ»Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

6 հատիկ լուսանկար՝ բլաթինաթիպ	40 ղր.
6 հատիկ լուսանկար՝ փայլուն	20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ.	120 ղր.
12 հատիկ լուսանկար՝ բլաթինաթիպ եւ մէկ ակրանդիսման	108 ղր.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄՈՏ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ

Կ'ուզէ՞ս որ ամեն կերպով գոհ դառնաս, փութա՛ լուսանկարուիլ «ՓԱՌՆԱՍ»ի։

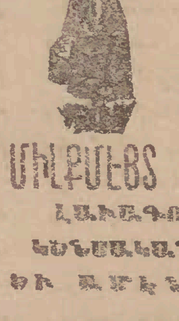

Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Մեծ անձինք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
[illegible]
[illegible]
60—31

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

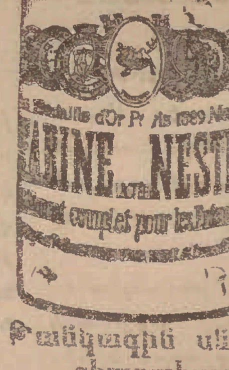

ՆԷՍԼԷԻ
ԿԱԹԸ

ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ծերաստկազմներու համար։
60 31

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին.	108 ղր.
» » » վեցամս.	60 »
Գաւառներու համար տարին.	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան	35 ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. Հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն տուածին կը տպագրուին. դրամ ղրկելու ամենապահովն եւ ժամն միջոցը Մանտաբօսթն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ